

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Rnatičeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina celoletno Din 44.—, polletno 22.—. Račun
Poštne hranilnice — podružnica Ljubljana, št. 17.751.

Svoboda za vsako ceno

Zakaj hoče delavec, da ostani domovina za vsako ceno svobodna in neokrnjena? Svoboda je za delavca in za vsakega kulturnega in zrelega človeka vsakdanji telesni in duševni kruh, osnovni temelj gmotnega in duhovnega življenja. Brez svobode ni življenja, brez svobode človek tava v temi in je zdrknil na stopnjo srednjeveškega in staroveškega sužnja. Človek v nesvobodi ni več človek. Ni čudno, in samo naravno je, ako so za svobodo umirali naši predniki, ne morda tja v en dan ali nepremišljeno zaradi samih lepih idealov ali nevidnih dobrin. Umirali so za svobodo zato, ker so dobro znali, da se le pod svobodnim soncem morejo razviti v pravi narod s svojo lastno kulturo in gospodarsko samostojnostjo. Naši predniki so bili v borbi za svobodo prekaljeni, nam, svojim potomcem so v krvi zapustili hrepenenje po svobodi. Pustili so nam sveže spomine na turške boje, na kmečke punte, sami, kar nas je še živih, se spominjamo na ostre in skoraj dnevne boje po slovenskih mestih in treh proti tiraniji nemčurstva in avstrijske soldateske. Za svobodo smo se borili v svojem političnem izživiljanju, v katerem smo pokazali vztrajnosti in znali doprinesti mnogo težkih žrtev. Dobro smo se zavedali, da ta borba pomeni borbo za demokracijo in svobodo.

Šele sedaj se prav zavedamo, kaj bi pomenila za nas izguba svobode in samostojnosti države. Šele sedaj približe spoznavamo načrte in namene tako zvanega novega evropskega gospodarskega reda, ki ga nam napovedujejo. Ta gospodarski red pravi, da bodo vse države, zlasti pa male in manjše države vključene v enotni veliki evropski gospodarski prostor pod enotnim vodstvom in z eno voljo, v katerem bo gospodarsko udejstvovanje podvrženo enemu samemu velikemu namenu in načrtu. Mi se bojimo, da bo ta veliki gospodarski prostor služil samo velikim in močnim, vsi drugi v tem prostoru pa bodo i gospodarsko i kulturno zasluženi. Pravijo, da bo vsaka pokrajina v tem novem gospodarskem prostoru imela svoje posebne naloge. Tako je za Balkan določeno, da ostane kmetijska zemlja, zemlja kmetov in pastirjev. Industrializacija po naših zemljah ne bo dovoljena, ker je industrije v drugih predelih tega gospodarskega prostora zadosti in preveč. To pomeni, da bo čez nas prišlo čez noč obubožanje, da bo čez noč zadivila brezposelnost, da bodo tovarne ustavile obratovanje, da bodo zemljo preplavili tujci, za nas pa bo ostalo izseljevanje. Odveč nam bodo postale naše srednje, zlasti strokovne šole, nepotrebna nam bo univerza, ker naraščajo izobražencev ne bomo mogli je zaposliti, ker poljedelstvo in živinoreja takega naraščanja ne more rabiti, nepotreben bo postal ves strokovni naraščaj, na katerega smo tako ponosni.

Delavci se zavedajo, da je svoboda istovetna z gospodarskim napredkom, s socialno revolucijo in s socialno osvoboditvijo od verig kapitalizma. Zato delavci z žilavo vztrajnostjo hočejo ljubiti svojo domovino, v njej se hočejo zbirati, krepiti, navduševati in se pripravljati za žrtve. Oni vedo, da je njih zgodovinska odgovornost ogromna. Delavci

Pred poravnalno razpravo pri TPD

Po odklonitvi razsodišča, na katerega TPD ni pristala zato, ker pač s svojimi računi ne želi iti pred oblast, bi moralo delavstvo odgovoriti na tako izzivanje z najodločnejšimi ukrepi, da bi tako družbo prisililo, da seže v blagajno, v kateri skriva krvave žulje naših rudarjev. To akcijo so rudarjem preprečili višji interesi. Predstavnik ZZD je ob priliki nekega sestanka obrazložil posameznim organizacijam potek razgovorov, ki jih je imel z najvišjim predstavnikom državne oblasti v banovini. Nasvetovalo se je, naj bi delavske organizacije ne segle po skrajnih sredstvih, marveč skušale ponovno sesti z družbo za mizo. Sklicala naj bi se nova pogajanja na podlagi porasta draginje v mesecu januarju. Ob tej priliki naj bi se rešil tudi dosednji spor. Ta ukrep se je predlagal vsled tega, ker ima delavstvo zagotovilo od strani oblasti, da bo njegovim zahtevam vsestransko ustrezno. Mi smo pristali na ta pogajanja le pod pogojem, da se ob tej priliki prvenstveno reši do sedaj nerešen spor, na kar bi mogli govoriti dalje o povišanju mezd po porastu indeksa za mesec januar. Vloga, ki so jo organizacije poslale družbi, v kateri so predlagale sklicanje novih pogajanj, je bila sicer podpisana brez vednosti udeležencev na dosedanjih pogajanjih. Vsled tega pa seveda ne more nihče reči, da smo hoteli s to vlogo izdajati delavske interese. Poudariti moramo, da so naši računi do delavstva preveč pošteni, da bi mogli pri kakih pogajanjih podpisati kakršen koli sporazum, v katerem bi ne bilo ustrezno vsem dosedanjim upravičenim zahtevam, ki so bile omejene le v okviru kolektivne pogodbe.

Višji interesi zahtevajo v teh časih od vseh stanov, da se ti odrečejo raznim eks-

tremnim potem, s katerimi bi mogli v teh težkih časih, ki jih preživljamo, nuditi priliko, da bi mogel kdo naša notranja trenja uporabiti v nam škodljive svrhe. Žal moramo ugotoviti, da se zahteva v današnjih časih le od delavstva, ki vsled teh izrednih razmer največ trpi, da se odreče celo svojem eksistenčnemu minimumu v svrhu »višjih interesov«. Prav gotovo je, da je ta pot in tako mišljenje zelo zmotno. Višji interesi danes zahtevajo, da so vsi sloji zadovoljni, predvsem pa še mali ljudje, kakor so delavci in kmetje ter vsi oni, ki se morajo najbolj boriti za skromno preživljanje. Višjim interesom bo ustrezno šele takrat, kadar bo vsak delavec sit, ko se mu poleg težkega dela ne bo treba ugonabljeti še s skrbmi, kje bo dobil sredstva, da preživi sebe in svojo družino.

Pričakujemo, da bo tudi oblast vplivala, da TPD svojih ogromnih dobičkov, v teh resnih časih ne bo odrekala delavstvu, ki je do teh edino upravičeno, ker ga z delom pošteno zasluži. Temu velekapitalu, za katerega so »višji interesi« polnjenje lastnih žepov, ki za našo narodno skupnost nimajo smisla, je treba enkrat za vselej onemogočiti, da bi rezalo tako živo našega delavca in narodnega gospodarstva.

V četrtek bodo pri TPD zopet pogajanja. Ob tej priliki bo imela družba morda poslednjikrat možnost, da pokaže javnosti cilje, ki jih s svojim nenavadnim postopanjem, zasleduje. Zaveda naj se, da so za delavstvo najvišji interesi tisti, ki odgovarjajo pravični razdelitvi dobrin na vse stanove. TPD ima poslednjo možnost, da popravi velike krivice, ki jih je doslej prizadejala delavstvu. Poslednjikrat bo imela priliko, da tudi pred javnostjo pove, kje so njeni najvišji interesi.

Zvišanje cen je prepovedano

Ministrski svet je na predlog ministra za prehrano predpisal uredbo, s katero je od 14. marca do 1. avgusta 1941. prepovedano vsako povišanje cen blaga, kakor tudi cen za prevoz blaga in potnikov v notranjem prometu. V kolikor so za posamezne vrste blaga do 14. marca veljale najvišje cene, predpisane z zakonskimi predpisi ali določene od strani pristojnih oblasti, cene takega blaga ne smejo biti višje od najvišjih cen. Nadalje določa uredba, da lahko minister za prehrano določi najvišje cene, ki so lahko tudi nižje od teh, ki so bile v veljavi do 14. marca. Prav tako lahko prehranjevalni minister določi najvišji brutto-zaslužek za posamezne vrste blaga, oziroma pooblasti svoje podrejene organe in splošne upravne oblasti, da določijo

žele, da bi se te zgodovinske odgovornosti zavedali tudi drugi. Za delavce je problem jasen in kratek: delavci hočejo svobodo za vsako ceno.

—cc.

najvišje cene za posamezne vrste blaga, kakor tudi, da določijo najvišji brutto zaslužek. Višjo ceno predmetom lahko določi prehranjevalni minister samo, če se bo na podlagi stvarnih dokazov ugotovila njena upravičenost. V tem slučaju lahko minister za prehrano predpiše lastniku zaloge dotičnega blaga, da v poseben fond vplača za svojo staro zalogo ono razliko, ki obstoji med starimi in na novo dovoljenimi cenami. Končno določa uredba, da se do 1. avgusta ne bodo povišale cene monopolskim proizvodom, ki služijo za prehrano, cene državnih in samoupravnih podjetij za prevoz žitaric, kakor tudi ne državna in samoupravna trošarina za predpise za prehrano in kurjavo.

Do sedaj ni bilo mogoče pri nas ustaviti stalnega zviševanja cen. Draginja je dosegla tako stopnjo, da smo v tem pogledu deležni prvenstva med državami v Evropi. Mnogo imamo zakonitih predpisov, katerih namen je, da uredi cene na drobno in na debelo ter

produksijske stroške in vendar se je draginja tako razbohotila, da resno ogroža življenjski obstoj vseh konsumentovskih krogov.

Upamo, da bo najnovejša uredba vsaj za nekaj mesecev ustavila val draginje. Med tem časom se bo pa moral najti boljši sistem od sedanjih, da bodo cene vsaj življenjskim potrebščinam tako urejene, da ne bodo odvisne od špekulacije in od brezmejnih želja po velikih in nedopustnih dobičkih.

Dosedanje najnižje cene, ki so jih predpisale oblasti, so imele večkrat za posledico, da je izginilo blago s trga. Če so najnižje cene obetale za one, ki so imeli blago na zalogi skromnejše dobičke, so blago poskrili, v upanju, da bodo uradne najnižje cene zopet povišane. Tako se računa, da je v dunavski banovini še 25 tisoč vagonov žitaric

na razpolago preko krajevene potrebe, v moravski banovini pa 10 tisoč vagonov. In vendar pasivni kraji ne morejo kupiti žitaric, ki jih potrebujejo za redno prehrano prebivalstva, ker oni, ki imajo blago na razpolago, nočejo prodajati po uradno določenih najnižjih cenah. Pričakujejo, da se bodo cene dvignile in s tem dobiček povišal. Če se bodo po novi uredbi prepričali, da do avgusta ne bo mogoče doseči višjih cen, je verjetno, da bo za nakup dovolj žitaric na razpolago.

Kakor hitro se bo nova uredba brezobzirno izvajala, tudi ne bo več mogoče, da se cene blagu brez vsake gospodarske utemeljitve kar v skladiščih povišujejo. Takozvano prenumeriranje, ki se je vršilo kar čez noč, bo ustavljeno. Prav tega si pa konsumentski krogi zelo žele.

Dalekosežna pooblastila

Poleg splošne prepovedi, da se ne smejo zvišati cene do 1. avgusta 1941, je izšla tudi uredba, s katero se pooblašča minister za prehrano in ban hrvatske banovine, da smeta zaradi preskrbe prebivalstva in vojske s potrebnim blagom predpisati uredbe, ki so v gospodarskem pogledu zelo dalekosežnega značaja. Uredbe, ki se naj bi izdale, bi uredile celotni notranji promet s surovinami in drugim blagom. Z uredbo se lahko prepove ali omeji kupovanje, prodaja in potrošnja posameznih proizvodov, predpiše prisilni odkup poedinih proizvodov po maksimiranih cenah, predpiše obvezne prijave zaloga blaga, ali predpiše obveznost ustvarjati zaloge blaga, predpiše, kateri proizvodi se smejo izdelovati iz posameznih surovin in na kakšen način se izdelujejo posamezni proizvodi. Ustanovile se bodo poslovne centrale za vso državo in predpisalo, kako bodo urejene in poslovale. Podjetja, ki bi se ne držala predpisov in uredb, dobe komisarija.

Nove uredbe torej obetajo, da bo vse gospodarstvo od države dirigirano.

Če bodo nove uredbe v celoti izvedene, kot so zamišljene, potem bodo zelo olajšale produkcijo potrebnega blaga in ustavile nevarno naraščanje cen. Tudi razdelitev blaga na potrošnike bo lahko boljša, kakor je pa bila dosedaj v spričo popolnoma neurejenih razmer.

Izvajanje novih uredb bo pa imelo velik vpliv tudi na položaj delavstva, tako glede njegove zaposlitve, delovnih pogojev in glede preskrbe s potrebščinami, ki jih potrebuje za življenje. Preuranjeno je sicer govoriti, kakšen bo učinek novih uredb, mislimo le, da je skrajni čas, da se prične naše gospodarstvo današnjim razmeram odgovarjajoče preurejati. Nikogar ne ugovarjal, da reforme niso prepotrebne, če hočemo, da se v gospodarskih in socialnih zmedah ne izgubimo.

Položaj stavbinskega delavstva

S prihodom pomladi so se pričela gradbena dela. Stavbinsko delavstvo, ki je preživelo eno najhujših zim, se z družinami zopet veseli, da bo moglo nekaj zaslužiti in tako preživljati težkim časom primerno svoje družine. Delavstvo je šlo na delo pod istimi meznimi pogoji kakor je lansko leto delo zapustilo, čeprav je med tem postal življenjski standard pri nujnih življenjskih potrebščinah za preko 35 odst. višji. Poleg tega trpi najbolj stavbinsko delavstvo radi racionalizacije moke, odn. kruha, ki sta mu bila doslej najvažnejša hrana pri delu.

Pretekli tork so se vršila prva pogajanja za prilagoditev mezd vsemu stavbinskemu delavstvu. Delavska delegacija je nastopila z enotnimi predlogi. Po teh bi moralo imeti delavstvo nad 1 leta zaposlitve v I. draginjskem razredu din 10.50 na uro, v II. razredu din 9.50. Vsi drugi delavci pa v I. razredu din 8.50, v II. pa din 7.50. Iz tega je razvidno, da je bil III. draginjski razred črtan, ker ta v teh časih, ko so cene vsem predmetom in najnujnejšim življenjskim potrebščinam maksimalne, ni več potreben saj ni nikjer velikih draginjskih razlik. Te zahteve je delavstvo utemeljilo s težkimi razmerami, v katerih se naše stavbinstvo nahaja, drugič pa tudi s tem, da so v ostalih predelih države, kjer je bil življenjski standard mnogo nižji kakor pri nas, že lansko leto imeli take mezde.

Proti tem zahtevam so se predstavniki delodajalcev protivili z zelo čudnimi izgovori. Nihče ni mogel zavrniti teh zahtev iz razloga, da v ostalih predelih države stavbinsko delavstvo nima takih mezd. Da bi se pri nas delavstvu mezde zvišale s 14 urnim delavnikom, kakor je predlagal zastopnik Združenja pooblaščenih graditeljev za dravsko banovino, se nam zdi tako nesmiselno celo izizzivalno, ker vemo, da mora delavec na

stavbi vložiti v delo veliko več energije kakor pa delavstvo v tovarnah. Že 10 urni delavnik, ki ga ima stavbinsko delavstvo, mora delavca toliko izčrpati, da njegova stvarna sila pade v kaj kratkem času. Tudi izgovori, da bi take mezde draginjo dvignile, so neutemeljeni, kajti draginje ni dvigovalo zvišanje delavskih mezd, marveč je porast draginje sam zahteval, da se delavske mezde prilagode porastu življenjskega standarda. Kdor hoče zajeziti draginjo s prikrajšanjem delavstva pri njegovih mezdah, ta ne bo nikoli dosegel svojega cilja. Ako se hoče v teh časih prikrajšati le delavstvo pri njegovih zasluhkih, med tem ko bi mogel podjetnik hranjevati velike dobičke, je znamenje, da odgovorni ljudje ne pojmujemo pravilno časov v katerih živimo.

Stavbinsko delavstvo, ki že dela na stavbah, z nestrpnostjo pričakuje, da se njegove mezde prilagodijo čim prej življenjskim potrebam primerno. Ako se bo to vprašanje odlasalo, bo naše delavstvo zopet prizadeto za velike zneske. Zato apelira delavstvo na merodajne činitelje, da ti pospešijo ureditev njegovih upravičenih zahtev.

Vsemu članstvu NSZ

Iz vseh krajev prihajajo informacije, da neka delavska strokovna organizacija pobira pri delavcih podpise, katere naj bi predložila zahtevi po enotni prisilni delavski organizaciji.

Opozorjamo članstvo, da je v tem oziru previdno, ker radi izrednih in enostranskih interesov v današnjih časih od prisilne enotne delavske organizacije ne moremo ničesar pričakovati.

Z naših delavskih krajev

Trbovlje

Občni zbor podružnice NSZ se je vršil preteklo nedeljo in je bila udeležba kljub izredno lepemu vremenu povoljna. Društveni funkcionarji so podali poročila o delu in določili smernice, po katerih se bo ravnal novo izvoljeni odbor. Ko so bile obravnavane vse organizacijske zadeve in bilo dano poročilo o stanju delavstva v revirju smo slišali poročilo o dosedanjih meznih pogajanjih s TPD in dobili navodila za pogajanja, ki se bodo vršila v četrtek, 20. t. m. V odbor so bili izvoljeni dosednji voditelji pokreta v Trbovljah s pritegnitvijo mlajših članov. Za predsednika je bil ponovno izvoljen tov. Levstek s Cirarjem kot namestnikom Tajnika sta Zupan in Dornik, blagajnik pa Skrinjar. Ostali odbor si je porazdelil delo za posamezne obrate in zato pričakujemo, da se bo podružnica razvijala v prid delavstva v rudarskih revirjih.

Holmec

Pri nas vladajo glede prehrane kaj čudne razmere, zato prosimo merodajno oblast, da prepreči špekulacijo z živilskimi potrebščinami. Trgovci pripovedujejo, da je ržene moke dovolj na razpolago brez kart, ako jo hoče kdo plačati po din 9.50. To je izkoriščanje ubogega delavstva, ki si s svojo mezdo komaj zasluži koruzen kruh. Poleg trgovcev, pa nas izkoriščajo tudi kmetje, ker zahtevajo za 1 kg krompirja din 3.—. Nemogoče je delavcu kupovati po takih cenah živež in zato je pri nas intervencija oblasti nujno potrebna, ker bo drugače delavec prišel ob vse in bo prepuščen nemili usodi izkoriščevalcev. Kmetje in špekulanti si kupijo denar, ki ga moremo delavci zaslužiti s težkimi žulji. Čudno je to, da prodaja kmet krompir v mestu po din 2.50, doma pa zahteva od nas za kg din 3.—. Skrajni čas je, da se za delavca kaj koristnega napravi.

Ribnica

Naši agilni tovariši iz Ribnice se niso strahili stroškov niti dolgega pota v Loški potok, ker so organizirali tamkajšne delavstvo zaposleno v podjetju g. Rusa. Tako ima NSZ eno postojanko več in je začasno še priključena ribniški podružnici.

Ker poznamo narodno zavednost delavstva iz Loškega potoka, smo trdno prepričani, da bo tudi nacionalno delavstvo v tem oddaljenem kraju stalo prav krepko na straži za pravice nacionalnega delavstva. Prebujajo se tudi delavstvo iz Ortneka in tudi tukaj bo nastala prav krepka opora ribniški podružnici.

Celje

Izložbena okna so najboljša reklama zato, da more trgovec tudi slabo blago prodati po ugodni ceni. V Celju imamo že zelo moderno opremljena reklamna izložbena okna, h katerim moremo prištevati tudi izložbe Delavske zbornice. V oknih tukajšnje ekspoziture so namreč na ogled »Slovenski delavec«, »Delavska pravica« in »Delavska politika«. Torej časopisi vseh strokovnih organizacij celo časopisi organizacije, ki več ne obstoja. Samo naša »Nova pravda« ne krasi teh zaprašenih oken. Mislimo, da prav zato, ker dobrega blaga ni treba nikjer ponujati ali pa delati za njega velike reklame, saj pravi naš slovenski pregovor, da se dobra roba sama hvali.

Domžale

Preteklo nedeljo se je vršil sestanek delavstva iz Domžal in okolice v gostilni Borštner v Jaršah. Na tem sestanku, katerega so se udeležili narodno zavedni delavci, je zastopnik NSZ govoril o socialnih zakonodajah v evropskih državah, o novem družabnem redu, kakor si ga zamišljata oba bojujoča se tabora in pa o socialni ureditvi naših notranje političnih razmer. Moralni uspeh sestanka je bil velik in si želimo še več takih.

Politični pregled

Uradni zastopnik nemškega zunanjega ministra je dal važno izjavo

o jugoslovenske nemških odnošajih, ki so odlični.

Ponovno je rekel, da svoječasni izjavi o stikih med obema državama nima ničesar dodati, ne vzeti. Berlinski novinarji na podlagi te izjave zatrjujejo, da je bil vsak strah glede Jugoslavije neupravičen. — Tudi naši stiki z Italijo so prijateljski. Italijansko časopisje se bavi zlasti s sklenjeno jugoslovensko-italijansko trgovinsko pogodbo in naglašja, da je na ugoden potek pogajanj vplivalo zlasti zaupanje, ki vlada med obema državama. Časopisje omenja tudi, da bodo 25. t. m. potekla štiri leta, ko je bila podpisana med Jugoslavijo in Italijo prijateljska pogodba.

United Press javlja: Na pristojnih nemških mestih izjavljajo, da so

smešne vse vesti, ki pravijo, da je Nemčija poslala Jugoslaviji ultimatum.

Vtiske, ki jih je zbudilo v tujini poročilo agencije Avale, katero zanika vesti, da bi bila nemška vlada poslala jugoslovenski vladi ultimatum, objavlja poleg drugih naših listov tudi »Politika«. »Politika« piše med drugim: V mnogih poročilih iz Berlina se poudarja, da v taborih, ki so sovražno razpoloženi do Nemčije, izkoriščajo vsako priložnost, da bi tudi druge nevtralne ali nevojskujoče se države potegnili v vojni vrtnec. Jugoslovenski preklic je naletel na popolno odobravanje in razumevanje na nemških odločujočih mestih, ki vedo, da se Jugoslavija ne da zapeljati z vznemirljivimi vestmi, temveč da ima pred očmi samo svoje državne in narodne koristi. Po vestih iz Rima so tudi v Italiji odgovor iz Beograda sprejeli z velikim odobravanjem.

Iz Rima poročajo: Te dni

je zasedal v Rimu italijansko-jugoslovenski odbor za trgovinsko izmenjavo

z namenom, da se sestavi načrt o trgovinski izmenjavi med obema državama za leto 1941 do 1942. Sporazum je bil dosežen in podpisan.

Francoski dnevnik »Paris Soir« piše:

Kdor misli, da bi Jugoslavija samo za trenutek mogla privoliti v kake zahteve, ki niso v skladu z njeno častjo in njenim pojmovanjem neodvisnosti, ta ne pozna ne jugoslovenskega ljudstva in ne jugoslovenskih vojaških poveljnikov.

ki so po večini že v svetovni vojni dokazali, kako pojmujejo vojaško in narodno čast države.

Iz Soluna javljajo: Na odločujočih grških mestih ne prikrivajo, da je bil položaj v zadnjih dneh zaradi prihoda nemških čet v Bolgarijo zelo nejasen, toda pripominjajo, da je nastopila občutna razjasnitev v glavnem zaradi stališča, ki ga je zavzela Jugoslavija.

V Grčiji je naletela na popolno razumevanje in odobravanje odločitev Jugoslavije, da ohrani svojo nevtralnost

odločena, da brani svojo neodvisnost. To stališče Jugoslavije, ki je najmočnejša vojaška sila na Balkanu, je po pisanju grških listov tudi edino povzročilo razjasnitev položaja.

Glede Turčije Grki z zadovoljstvom poudarjajo, da je njeno stališče že določeno.

Turčija je čuječa opazovalka s puško ob nogi.

Njena odločitev je neomajna v primeru nadaljnjega razvoja dogodkov. Po vestih iz Carigrada bo turška vlada izpolnila vse obveznosti, ki jih je prevzela. Turška vojska je čisto pripravljena, da nastopi proti vsaki nevarnosti, ki bi grozila turški neodvisnosti.

Iz Carigrada poročajo, da

turška vojaška oblastva nadaljujejo daljnosežne vojaške priprave

ne samo v evropskem, temveč tudi v azijskem delu Turčije. Te dni so se začele velike

vaje za obrambo mest pred napadi iz zraka in s kopnega. Odrejena je strogo obvezna zadrževanje vseh večjih krajev. V sporazumu z oblastvi so ustanovljeni posebni oddelki za borbo proti padalcem. Ti oddelki imajo tudi posebne uniforme. Iz Carigrada so začeli odpravljati ženske in otroke. Po večini so jih namestili daleč v notranost maloazijske Turčije, delno pa tudi v Ankari. Na prebivalstvo Carigrada je bil izdan poziv, naj vsi, ki zaradi svoje poklica niso vezani na bivanje v mestu, odpotujejo na deželo, po možnosti v notranosti Turčije.

Na svečani pojedini novinarjev v Beli hiši v Washingtonu je imel v soboto zvečer

predsednik Zedinjenih držav Rooseveltov govor, v katerem je rekel, da se bo Amerika zdaj spremenila v orožarno Anglije in drugih demokratičnih držav

V svojem govoru je Roosevelt naglašal, da si Amerika zaveda nevarnosti, ki ji grozi. Zato da je treba to nevarnost odstraniti. Izvajal je, da se bo to doseglo s pravkar sprejetim ameriškim zakonom o posojanju vojnih potrebščin Angliji in zavezniškimi demokratičnimi državam. V nadaljnjem govoru je med drugim rekel: »Če bi padla demokracija, bi postali svoboda izražanja, svoboda vesti in vere brez vrednosti. Anglija je v zadnjih desetih mesecih mnogo trpela. Zdaj se ji nudi pomoč. Angleški narod je pripravljen, upreti se vsakemu napadu, ki lahko pride jutri, prihodnji teden ali prihodnji mesec. Razen Angliji bo Amerika nudila pomoč Grčiji in Kitajski. Na koncu govora je poudaril, da ima vsak narod, čeprav ima majhno državo, pravico na obstoj.

V Berlinu pa je

govoril nemški državni kancelar Hitler in naglasil, da hoče nemška vojska dokončati, kar je začela lani.

Rekel je, da je bila Nemčiji vojna vsiljena od tistih, ki so si bili postavili za smoter, da oropajo nemški narod najosnovnejših življenjskih pravic. Toda volja novega vodstva Nemčije je neomajna. Nemški narod, je izjavil Hitler, se je danes ves spremenil v eno samo veliko borbeno edinico. Nemška vojska je zdaj znatno okrepljena in bo dokončala, kar je začela l. 1940. Dalje je tudi rekel, da se je nemška oborožena sila zdaj dvignila na stopnjo najmočnejšega vojaškega orožja, kar ga pozna zgodovina.

»Politika« prinaša od svojega dopisnika iz Rima poročilo, v katerem pravi,

da sv. oče Pij XII. spet skuša preučiti možnosti, kako bi se obnovil mir.

Sv. oče je na lastno pobudo začel po svojih odposlancih poizvedovati, na kakšen odmev bi pri vojskujočih se državah naletel njegov morebitni poskus za ustavitve sovražnosti. V zvezi s tem je poklical na izredni sestanek 14 cerkvenih dostojanstvenikov, da bi slišal njihovo mnenje o načrtu, kateremu naj bi se še enkrat preučile možnosti za novo mirovno pobudo. Izmed 14 dostojanstvenikov jih je devet izrazilo mnenje, da bi takšen poizkus doživel neuspeh, ker sta vojskujoča se tabora v takšnem položaju, da bi noben izmed njiju ne sprejel miru. Sv. oče pa kljub temu ni opustil svojega načrta in dalje deluje za mir.

V angleški poslanski zbornici je angleški ministrski predsednik Churchill govoril o ameriški pomoči in med drugim dejal: Ameriški zakonski načrt o posojanju in prodaji vojnih potrebščin je postal zakon, ker se je predsednik Roosevelt nanj podpisal. Prepričan sem,

da poslanska zbornica v imenu angleškega naroda želi izraziti globoko zahvalo in vse spoštovanje Ameriki.

Najmočnejša demokratska država je s tem svojim zakonom izjavila, da bo dala svojo veliko industrijo in denarno pomoč za poraz narodnega socializma, da bi veliki in mali narodi mogli živeti varno in svobodno. V

imenu angleške vlade, te zbornice, vsega angleškega naroda in tudi vseh tistih narodov, ki ljubijo svobodo, izražam državam zahvalo za njihov sklep.

Predsednik Roosevelt je poslal predsedniku predstavniškega doma pismo, v katerem mu sporoča

razdelitev izdatkov iz kredita sedem milijard dolarjev (385 milijard dinarjev)

na podlagi načrta, ki ga je izdelal ravnatelj proračunskega oddelka. Po tem načrtu je za letala in letalski material namenjena vsota 2054 milijonov dolarjev. Vsota 629 milijonov dolarjev je namenjena za vojne ladje. Za razno vojaško opremo in material je določeno 260 milijonov dolarjev, za omogočenje in olajšanje izdelovanja obrambnega orožja ter za graditev, odkup in vzdrževanje vojaških zgradb 752 milijonov dolarjev. Za topništvo in topničarsko municijo je določena vsota 1343 milijonov dolarjev. Za nabavo kmetijskih, industrijskih in drugih izdelkov je namenjeno 135 milijonov dolarjev. Za nabavo tankov, oklopnih avtomobilov, kamionov in drugih motoriziranih prometnih sredstev pa 362 milijonov dolarjev. Vse te vojne potrebščine bodo po ameriškem zakonu o pomoči Angliji in demokratičnim državam tem na razpolago.

Že več dni se vrši

na albanskem bojišču italijanska protiofenziva.

Da bi se osvobodili pritiska grških čet okrog Tepelenija, italijanske čete, opremljene s najmodernejšim orožjem, neprestano napadajo grške položaje. Bitka se vodi s tako srčnostjo, da pride do pogostih spopadov na nož. Izgube so na obeh straneh velike. Kljub odločnemu grškemu odporu italijanski napadi niso nič slabši, temveč vse močnejši. Po neki nepotrjeni vesti pa je Tepeleni vendar toliko ogrožen, da ga bodo Italijani le s težavo držali.

Pretekle dni so se začeli

na zapadu velenapadi nemških letal na Anglijo in angleških na Nemčijo.

Berlin je pred dnevi doživel svoj najhujši napad v tej vojni. Angleži so silno napadali industrijske kraje v Porurju, letališča in pristanišča zasedenih pokrajin vse od Norveške do Bresta v Franciji, Hamburg, Bremen, Emden in nekatere druge kraje. Nemci pa so silovito bombardirali London, Bristol, Liverpool, Glasgow, Hull, Portsmouth, razne angleške luke in druge kraje. Posebno hudo je trpel Liverpool.

Iz Kaira javljajo, da so

angleške čete zavzele Berbero glavno mesto Angleške Somalije, ki je bila lani zasedena od Italijanov.

V Eritreji angleške čete še zmeraj močno napadajo italijanske postojanke v Kerenu. Napade Italijani odbijajo. V Libiji ni bilo posebnih dogodkov. V Italijanski Somaliji so uporni Abesinci zasedli nekaj krajev, med njimi Javello.

Na afriških bojiščih sodelujejo tudi belgijske čete, in sicer so pomagale v Abesiniji zavzeti kraj Azoz. Kakor javljajo vesti iz Kaira,

abesinski uporniki v sodelovanju z angleškimi imperialnimi četami neprestano počasi napredujejo,

in sicer na vseh odsekih. Abesinski četniki ogražajo Debra Markos, ki ga brani 20.000 Italijanov.

Iz Carigrada javljajo, da so

angleške čete že v Grčiji in jo bodo podprle, če bo napadena od Nemčije.

Moč angleške vojske v Grčiji ni bila objavljena, vendar pa se je iz zasebnega vira izvedelo, da šteje do 200.000 mož. Te čete bodo podprle Grke v obrambi njihove severne meje. Strateška obramba bo osredotočena severovzhodno od Soluna in severno od Demir Hisarja. Zadnja poročila pravijo, da se pripravljajo v grške luke novi oddelki angleške vojske.

Dnevnik »Figaro« iz Stockholma piše: Kakšno je stališče Sovjetske Rusije do evropske

skega in svetovnega položaja? Zelo malo nam je znano o tem, kar se dogaja v Rusiji, kar pa se dogaja, je odvisno od enega samega moža, katerega nikoli nihče ne vidi. Ako želimo vsaj nekaj izvedeti, potem moramo poznati naslednja dejstva:

Sovjeti, prav za prav Stalin, izvajajo predvsem rusko politiko.

Ne gre v prvi vrsti za neko komunistično politiko in šele potem rusko. Odslej se dela prava ruska, nacionalistična in imperialistična politika. Skrajna previdnost te politike. Rusija ne želi sodelovati v zdajšnjem sporu in pazi na vsako kretnjo, ki bi jo mogla izpostaviti tej nevarnosti. Ako bi kdo Rusijo napadel, bi se branila. Toda kdo naj bi jo v današnjem času napadel? Da se izogne vsaki vojni nevarnosti, je sklenila sporazum z Nemčijo. Kljub želji, da ostane izven zdajšnje vojne, se Rusija zaveda, da predstavlja eno izmed glavnih podob na svetovni šahovnici. Njena ofenzivna sila ni še tako zelo velika, toda njena obrambna moč je neomejena. Rusija se zalaga za vojnimi potrebščinami in bo čez dve leti najmočnejše vojaško skladišče Evrope in Azije.

Nedvomno računajo Sovjeti tudi s posledicami dolge vojne in s splošnim izčrpanjem, toda v glavnem ne zato, da bi videli razširjenje komunistične oblasti, temveč zato, da na razvalinah Evrope vzpostavijo vsemogočno Rusijo.

Iz Čungkinga poročajo: Pred dnevi so

začeli Kitajci na več odsekih napadati in so marsikje potisnili Japonce nazaj.

Zlasti v pokrajini Hupehu so Kitajci dosegli lepe uspehe. Tu so bili Japonci na vsej črti vrženi nazaj. Med drugim so Kitajci vkorakali v mesto Tungčung. Zasedovanje Japoncev se nadaljuje. Japonci so utrpeli velike izgube na moštvu in letalih.

Turški list »Ulus« piše o položaju na Bližnjem vzhodu in pravi med drugim: Sovražnik nikoli ne spi in zaradi tega je treba biti stalno na straži. Čeprav Turčija kolikor mogoče varuje mir, vendar računa

z možnostjo, da bo morda nekoč pomladi lepa turška dežela postala prizorišče vojnega klanja.

Turčija spoštuje pravice drugih, a se prav tako zaveda tudi svojih lastnih pravic. Ako bo prišla ura preizkušnje, se bosta vojska in narod pokazala pripravljena.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Mariboru (na sejmu 11. t. m.): debeli voli po 9.50 do 11, poldebili voli po 9 do 9.50, plemenski voli po 9.50 do 11.50, biki za klanje po 7.50 do 9, debele klavne krave po 7.50 do 8.50, plemenske krave po 7 do 8, krave za klobasarje po 6 do 7, molzne krave po 8.50 do 10.50, breje krave po 7 do 8, mlada živina po 8 do 9.50, teleta po 8 do 11 din; v Kranju (na sejmu 10. t. m.): voli in telice I. po 12, II. po 11, III. po 9.50, krave I. po 10, II. po 9, III. po 7.50, teleta I. po 13, II. po 12 din.

SVINJE: Za kg žive teže so se trgovali: v Kranju (na sejmu 10. t. m.): špeharji po 19 do 20, pršutarji po 17 do 18, v Lendavi: pršutarji po 10 do 13 din.

KRMA. V Kranju: seno 175 do 200, slama 100; v Lendavi: seno 110 do 140, slama 70 din za 100 kg.

ZABELA. V Kranju 2 do 2.50, v Lendavi 1.50 do 1.80 din za kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v lendavskem okolišju navadno mešano vino do 8, finejše sortirano pa do 15 din za liter.

FIZOL. V Kranju 9 do 12, v Lendavi do 7 din za kg.

TRDA DRVA. V Kranju 180 do 188, v Lendavi 158 din za kubični meter.

JAJCA. V Kranju 1 do 1.25, v Lendavi 0.85 do 1 din za kos.

SIROVO MASLO. V Kranju 52 do 56, v Lendavi 40 do 45 din za kg.

MED. V Kranju 40 do 44 din za kg.

VOLNA. V Kranju: oprana jezerska volna 108 do 112 din za kg.

JABOLKA. V Kranju 8 do 12 din za kg. Prvovrstnega blaga ni več.

MOKA. V Kranju: pšenična 5.50 do 9, turščična 6, v Lendavi: pšenična do 9, turščična 3.50, ržena 5.50, ajdova 7 do 8 din za kg.

Sejmi

24. marca: Veliko Mraševo, Mirna peč;

25. marca: Metlika, Slivnica (kramarski sejem), Sv. Lenart v Slov. goricah;

26. marca: Dobova pri Brežicah, Teharje, Lukovica, Dole (za živino), Rakčičan (za goved);

27. marca: Dolna Lendava;

28. marca: Nadlesk, Gorna Lendava;
29. marca: Stara Sveta gora, Mokronog.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 17. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.57 do 177.77 (za 215.90 do 219.10) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Nemške klirinške marke so bile po 17.72 do 17.92 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu in Beogradu po 477.50 din.

Drobne vesti

== Povišanje blagovne tarife za 10 odstotkov. Te dni je bila v Beogradu seja celotnega tarifnega odbora, za katero je vladalo med gospodarstveniki veliko zanimanje, ker je šlo za predlog generalne direkcije državnih železnic, da se zaradi naraslih železniških izdatkov izvede ponovno povišanje železniške blagovne tarife za 10 odstotkov. Gospodarstveniki so se branili poviška, vendar je železniška uprava pristala le na to, da se od povišanja izvzamejo žito, krompir, živinska krma in drva. Za ostale predmete pa bo 1. aprila stopilo v veljavo 10odstotno povišanje tarife.

== Zveza Slovenije z morjem. Gradnja prege Vrbovsko — Črnomelj lepo napreduje. Zgrajeni so skoraj že vsi mostovi in presekanji prehodi skozi bregove. Po železnici Vrbovsko — Črnomelj bo držala najkrajša pot iz Nemčije in Čehoslovanske na naš Jadransko. Nova železniška proga bo gotovo mnogo pripomogla k povzdigi našega tujkega prometa.

== Predlog za uvedbo davka na premoženje. Kakor poroča beograjski »Jugoslovanski kurir«, preučujejo na odločujočih mestih vprašanje spremembe našega davčnega načina, pri čemer ni izključeno, da bo uvedeno neke vrste obdavčenje na načelih dohodnine, kar naj bi zmanjšalo bižna onim, ki danes plačujejo sorazmerno velike davke. Finančno ministrstvo je v zadnjih letih prejelo iz gospodarskih vrst številne predloge o tem, kako naj se poravnajo izredni državni izdatki. Ti predlogi se nanašajo na najetje prisilnega posojila, delno na najetje prisilnega posojila in slično. Iz gospodarskih vrst pa je izšel tudi

Zuchhold:

Smrt ob potu

Kriminalni roman

»Ne, ne ve čisto zagotovo. Ni tako natančno pogledala pisma. Rekla je, da je bila lepa pisava. Zato je najprej menila, da je pisala pismo ženska. Vendar pa se ji je za žensko roko zdela pisava prekreпка.«

»Torej pisava kakšnega finega izobraženega gospoda«, je menil Butow. »Škoda, da pisma ne najdemo. Seveda ga je nosil gospod baron s seboj in morilec mu ga je potem vzel. Sicer pa, gospodična baronica«, Butow je segel v notranji žep suknjiča in privlekel iz njega neki predmet, »ali poznate to?«

Elizabeta se je ustrašila in je obledela do ušnic.

»Ulrikova listnica.« Skoraj zakričala je te besede in naglo odprla listnico, da bi na notranji strani poiskala uvezeni prvi črki Ulrikovega imena in priimka. Toda črk ni bilo več. Tisti košček je bil s silo iztrgan iz listnice.

»Ali veste za gotovo, da je ta listnica last vašega pokojnega brata?« je vprašal Butow, ki je njene kretnje ostro opazoval.

»Da, za gotovo vem.« Elizabeta je v razburjenju globoko dihala.

»Ali vidite tudi rjave madeže tu na strani gori in tu na kovini?«

Elizabeta je pogledala. Kakor bi bila okrvavljena roka prijela listnico. Ali pa je morda rja, saj je vse te dni deževalo?

»Ne, ni rja«, je rekel Butow, kakor bi bil na njenem čelu bral njene misli. »Res je kri.«

»In včeraj ste to našli, gospod komisar? Tu v kapeli?«

»Ne, gospodična baronica. To sem našel šele danes. In pa tole...« iz žepa je privlekel navaden rjav gumb. »Kakor vidite«, je nadaljeval, je to gumb z moške suknje. Bil je z naglim pirjemom odtrgan od oblačila. V luknjicah so še nitke...«

Elizabeta je držala gumb v roki in ga ogledovala. Zlasti je zbudil pri njej pozornost sukanec, s katerim je bil prišit gumb. »To je bel sukanec, gospod komisar, samo zgoraj pobarvan s črnilom.«

»Da, res je. To je lahko zelo važno, če je ta gumb z morilčeve suknje. No, jaz sem prepričan, da je to zločinčev gumb, saj je nedvomno, da ni s suknje vašega rajnega brata. Sicer pa sem si ogledal tudi suknjič vašega brata, da bi ugotovil, ali se je vršila med njim in zločincem borba.«

Elizabeta ga je prekinila: »Ta gumb je tako preprost, da že zaradi tega ne more biti z Ulrikovega oblačila.«

Butow je odkimal. »Na jopičih in lovskih oblekah imajo tudi ljudje iz boljše družbe čisto navadne gume. Naj vam najprej povem, kje in kako sem to našel.« Vsedel se je na klop poleg Elizabete. »Vila 'Gozdni mir', kjer stanujem, spada med hiše za kopališčem.«

»Vem.«

»Iz okna moje sobe se vidi čez travnike hribček s kapelico. Ko sem davaj stal ob oknu,

mi je padlo na um, da bi se dalo parti hribčici čez travnike. Ta pot bi bila mnogo krajša, sem si mislil. Vprašal sem gospodinjjo, kaj misli, pa mi je rekla, da čez travnike ni poti. Drži da sicer čez travnike kratka steza, ki se ob jarku neha. Menila je, da naj rajši grem po pravi poti čez leseni most. Če bi šel čez travnike, bi dobil, kakor je rekla, samo vodo v čevlje in bi zbolel kakor najemnik moje sobe pred menoj. Ta je potem zaradi bolezni odpotoval. Mimo grede rečeno je bil ta najemnik čuden patron. Bil je to neki odvetnik iz Berlina, Leon Bergmann se je pisal.« Komisar je pri teh besedah ostro od strani pogledal Elizabeto. »Ali je vaš brat kdaj imenoval to ime?«

Baronica ga je začudeno pogledala. »Leon Bergmann? Ne, tega imena ni nikdar imenoval.«

»Ali smatrate za verjetno, da bi bil vaš rajni brat imel med svojimi berlinskimi znanci sovražnika? Ali vam je znan kak dogodek, ki bi upravičeval tako domnevo?«

»Prav gotovo ne,« je rekla mlada baronica. »Ulrik ni nikdar nikogar izzival ali mu škodoval. Razen tega sploh ni z nikomer občeval. Njegov edini prijatelj je bil zdravnik doktor Märtens, ki je bil njegov šolski tovariš.« Elizabeta je utihnila in nekaj trenutkov premisljevala. »Zakaj pa vam je ta gospod Bergmann padel na um?« je naposled vprašala.

»Kar tako. Morda zaradi tega, ker je pred menoj stanoval v zdajšnji moji sobici in ker je menda šel po travniški stezi h kapelici. Na tej poti ga najbrž ni srečal noben človek... Kratko malo, kljub gospodinjinim svarilom sem jo tudi jaz mahnil čez travnike.«

predlog, po katerem naj bi se zjamčilo poravnane izrednih državnih potreb z določenim odstotkom premoženja. Ti gospodarstveniki zastopajo mnenje, naj bi po vzorcu drugih držav, ki so uvedle posebni enkratni davek na premoženje, tudi mi uvedli podobni enkratni davek. Na ta način bi lahko država prišla do enkratnega znatnejšega dohodka, ki bi omogočil poravnane izdatkov za izredne potrebe države. Po tem predlogu naj bi se ta izredni davek plačal v državno blagajno v petih letih.

Cena pšenice pri nas in v Argentini. V zadnjem času so se pojavili predlogi, naj bi naša država uvozila pšenico iz Kanade in Argentine, češ da je zelo cenena. Po izvirnih podatkih je zdaj pšenica v Buenos Airesu po 110 dinarjev metrski stot ali za 240 din cenješa kakor pri nas, toda prevozní stroški so zaradi visoke zavarovalnine tako veliki, da bi uvoz nikakor ne bil priporočljiv. Sami stroški bi znašali 350 dinarjev za metrski stot, torej toliko, kolikor velja pri nas pšenica. Uvožena pšenica bi bila torej za 110 dinarjev dražja.

Pred trgovinskimi pogajanjí s Sovjetsko Rusijo. V kratkem se bo pričela trgovinska pogajanja med našo državo in Sovjetsko Rusijo zaradi ureditve trgovinskega prometa v prihodni sezoni.

150 vagonov krompirja bomo izvozili v Švico. Pristojne ustanove so odobrile izvoz 150 vagonov krompirja v Švico. Krompir bodo izvozile ustanove Prizad. Pogod in Prevod Švica nam bo za krompir dala razno industrijsko blago.

Novice

Predsednik vlade o našem delavstvu. Nedavno je priredil Jugoraj prvi radijski koncert za delavce. Koncerta se je udeležil tudi predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, ki je v svojem govoru dejal med drugim: »Jugoslovanski delavec je dal vse polno dokazov o svoji visoki narodni zavesti. Jugoslovanski delavec svojo domovino ljubi. Ponudil je svojo rako in zahteva pošteno pomirjenje z ono drugo stranjo, z onim drugim činiteljem našega gospodarstva, s kapitalom. Zaveda se svoje visoke dolžnosti, prav tako pa se zaveda tudi svojih pravic. Delavec ima pravico do boljšega življenja. Danes, ko so časi hudi,

Psa sem vzel s seboj. Ko sem prispel do jarka se je steza res nehala. Jarek sem z lahkoto preskočil. Videl sem, da drži jarek v loku proti svetišču. Zdajci pa je začel pes razburjati lajati in pognal se je v grmovje ob vodi. Stopil sem za njim in zagledal predmet pasjega razburjenja. V grmovju je ležala listnica v položaju, kakor bi jo bil kdo v naglici vrgel tjakaj. Nedaleč od nje je pes našel gumb. Iz tega sklepa, da je bil gumb last osebe, ki je odvrnila listnico, iz katere je bila pobrala vso vsebino in iztrgala iz nje delček, na katerem sta bili prvi črki lastnikovega imena. Iskal sem tudi ta delček listnice, a nisem ničesar več našel. Nato sem korakal vzdolž jarka dalje in prispel na konec gozda pod glavno potjo. V petih minutah sem bil na glavni poti, od koder ni bilo niti četrte ure do kapelice. Kdor gre z vrha čez travnike nazaj v mesto, si prihrani pol ure časa.

»Vi ste torej prepričani, da je šel morilec čez travnike h kapeli? Ali vas je pri preiskavi morda pes privedel na to sled?«

»Ne, milostljiva gospodična, to tudi ni čudno, ko je tiste dni toliko deževalo.«

Elizabeta je molčala. Torej iz Braunsbada je menda prišel morilec njenega brata! Ozemlje tod okoli je moral dobro poznati. Toda ker Erik v mestu ni mogel imeti sovražnika se ni zdelo verjetno, da bi ga bil mogel kak človek iz Braunsbada povabiti h kapeli, da bi tam izsilil iz njega denar zaradi bogve kakšnega skrivnostnega dogodka.

»Prej ste rekli, gospod kodisar, da ne verjamete v izsiljevanje?«

»Ne, tej domnevi nasprotuje način, kako se je moral izvršiti zločin,« je naglo odgovoril

ko se težko živi, ko delo poteka pod mnogo hujšimi okoliščinami kakor prej, morajo naša prizadevanja privedi do uresničenja najvažnejših smotrov delovnega ljudstva. Delavski smotri so jasno postavljeni. Obstoj v skladnem in prijateljskem sodelovanju obeh činiteljev, dela in kapitala, vse to pa v skupno korist našega gospodarstva. Delavstvo v svojih skromnih željah zasluži, da se njegova prizadevanja pravilno razumejo in da se brez velikih potresov podpro njegove upravičene zahteve.

Banjanin pri dr. Kramerju. Glavnega tajnika Jugoslovanske nacionalne stranke dr. Alberta Kramerja sta obiskala te dni na Golniku prvi in drugi podpredsednik Jugoslovanske nacionalne stranke gg. Jovo Banjanin in dr. Grga Andjelinić. Prinesla sta mu pozdrave vodstva stranke in njenega predsednika g. Petra Živkovića in ga obvestila o skupnem delu opozicije, v kateri sodelujejo predstavniki vodstev Narodne radikalne stranke, Demokratske stranke, Jugoslovanske nacionalne stranke in Jugoslovanske socialne stranke.

Stoletnica Beograda kot prestolnice Srbije. Dne 8. maja bo minilo 100 let, odkar je knez Mihajlo s posebnim ukazom razglasil Beograd za prestolnico Srbije. Prej je bil Kragujevac srbska prestolnica. Stoletnico bo Beograd svečano praznoval.

Ameriški rojaki odobravajo odločno politiko Jugoslavije. Srbski in hrvatski listi pišejo, da prihajajo na naše državne voditelje številne brzojavke od Slovencev. Hrvatov in Srbov v Ameriki, ki jim izražajo svoj ponos, da so potomci take domovine, jim čestitajo k pametni in odločni politiki ter jih prosijo, naj vztrajajo na poti za ohranitev jugoslovanske svobode, neodvisnosti in časti.

Ob 20letnici smrti dr. Ivana Oražna. Rane sokolske edinice so imele zadnje dni spominske proslave ob 20letnici smrti prvega staroste Jugoslovanske sokolske zveze dr. Ivana Oražna. Že pred vojno je pokojni dr. Oražen deloval za zedinjenje predvojnih sokolskih zvez na slovanskem jugu. Žal je to namero preprečila svetovna vojna. Po svetovni vojni se je z vso vnemo lotil dela na zedinjenju sokolstva, kar se je tudi zgodilo in je bil soglasno izvoljen za prvega starosta Jugoslovanske sokolske zveze. Žal mu usoda ni naklonila, da bi učakal I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani, ker ga je 11. marca l. 1921. prehitela smrt. Vse jugoslovansko sokolstvo in narod sta žalovala za njim. Kot starosta nekdanje Slovenske sokol-

komisar Butow. »Pojdiva h kapeli, da vam na lice mesta vse obrazložim.«

Vstala sta in prišla na vrh. Pred njima na vrhu se je prikazal raven prostor. V sredi tega prostora je stala med drevjem lepa zgradba kapele. Sia sta okoli nje, da sta prišla na prednjo stran do glavnega vhoda. Na pragu stare cerkvice je sedel pes, ki je nemo migljaje z repom pozdravil svojega gospodarja.

»Le sedi in pazi!« je rekel Butow psu in ga prijazno pogledil po hrbtu. »Prosim, milostljiva gospodična.«

Zona je spreletela Elizabeto, ko je stopila na kraj, kjer je bil njen brat na tako grozen način umorjen. Toda z odločno voljo je premagala svojo slabost.

Njen pogled je preletel notranjost cerkvice in obstal na marmornatem kipu, ki ga je bil pred davnimi leti dal napraviti graščak v spomin na svojo ženo. Elizabeta je to umetnino že poznala, toda jo je morala znova občudovati. Če bi ta marmornata žena mogla govoriti, da bi izdala strašno skrivnost, ki se je odigrala spričo nje!

Elizabeta je pogledala tudi na tla. Ali se ni nekaj rdeče zableščalo kakor kri? Hitro je okrenila pogled v mračni kot za sarkofagom, kakor bi moral morilec še sedaj čepeti tam v temini.

Komisarjev glas jo je spet zbudil iz zamišljenosti.

»Seveda so že vsi sledovi zločina odstranjeni,« je začel. »Vaš brat je prav tako prišel v kapelo kakor midva. Napravil kake tri do štiri korake malo na desno. Prišel je do tuda. Butow se je postavil na označeni prostor.

»Nato je neznanec streljal, a noben strel ga ni zadel. To se je moralo zgoditi v vsej nagli-

ske zveze je zelo dvignil sokolstvo in narodno zavest med Slovenci. Pod njegovim vodstvom so ponesli mednarodni tekmovalci ime slovenskega Sokola v tujino: v Luksemburg, Turin in Pariz. Neprecenljivih zaslug si je pridobil tudi kot zdravnik, ki je vedno rad pomagal siromakom. V balkanski vojni je šel kot zdravnik pomagat ranjenim srbskim junakom.

Proslava slovaškega državnega praznika. Ob drugi proslavi slovaškega državnega praznika v petek 14. t. m. je bila v Beogradu ob 10. svečana služba božja v cerkvi Kristusa Kralja v Krunski ulici.

Premog pod nadzorstvom cen. Iz Beograda poročajo, da so bili izdani ukrepi urada za nadzorovanje cen, po katerih bo spadal pod nadzorstvo cen tudi premog vseh vrst.

Sprememba zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev. Iz vrst zavarovancev Pokojninskega zavoda za nameščence pišejo: »V časopisju je bilo že lani decembra objavljeno, da so predsedniki vseh pokojninskih zavodov v državi na sestanku v Zagrebu razpravljali o načrtu za spremembo zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev in da je bilo izdelano tudi besedilo dopolnila k temu zakonu. Januarja letos je bilo spet objavljeno, da je to delo v vladi v glavnem končano in da bo uredba v kratkem pripravljena. Zavarovanci, katerih se zavarovalne spremembe tičejo, nestrpno pričakujejo objave te uredbe. Že lani se je trdilo, da bo uredba januarja letos stopila v veljavo, pozneje pa se je navajalo, da se bo uveljavila šele s 1. aprilom. Da se zadeva ne zavleče v neskončnost pozivajo odločujoče činitelje, naj vendar pospešijo to vprašanje, ki je življenjskega pomena za zavarovance.

Za zvišanje prejemkov državnim in javnim nameščencem in upokojevcem. Posebni delovni odbor združenj državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojevcv v Ljubljani je poslal s podpisom 29 stanovskih združenj nameščencev in upokojevcv, ki imajo svoje sedeže v Ljubljani, kraljevskemu namestništvu dopis. V tem dopisu je obrazložil slabo stanje državnega in javnega nameščenstva in prosil za najvišjo zaslombo v pravični borbi za dosego človeškemu dostojanstvu primerne življenja.

Prepoved povišanja cen. Te dni je ministrski svet sprejel tri važne uredbe, in sicer o izvajanju nadzorovanja cen, o ureditvi notranjega prometa in o organizaciji ministrstva za oskrbo in prehrano. Druga uredba do-

ci. Baron Schmeling je moral presenečen za trenutek obstati, toda ni planil na napadaica, temveč se je takoj obrnil k vratom. Kakor sem iz krvi na tleh mogel ugotoviti, je bil dva koraka od vrat zaboden z nožem, in sicer od leve strani naravnost v srce. Morilec mu je moral, kakor vse kaže zastaviti izhod. Vaš nesrečni brat se je takoj zgrudil na tla, ne da bi se bil branil. V smrtnem boju se je še prevalil in umrl skoraj na istem mestu, na katerem je stal, ko so odjeknili strelji. Tu ga je našel mrtvega gozdni delavec.

»Kje je po vašem mnenju stal morilec?«

Komisar je odmeril s prostora, kjer naj bi bil ležal umorjenec, sedem korakov po kapelici in malo desno od sarkofaga obstal ob glavi marmornate figure.

»Tukaj.«

Elizabeta je stopila k njemu. Komisar je pokazal na steno, kjer je bil omet na več mestih odkrušen. »To je od strelcev,« je rekel Butow tiho.

»Zelo visoko je streljal.«

»Da.«

»Ali mislite, da more kakšen moški tako nerodno streljati?«

»Mogoče je, če je razburjen in če se na orožje še ne spozna dobro. Revolver, ki sem ga našel, je nov izdelek. Prodajalci orožja te vrste revolverjev še ne poznajo in ne prodajajo. Šele ob božiču je to orožje neka berlinska tvrdka spravila v promet. S pomočjo te tvrdke bom morda že mogel ugotoviti, kje je bilo orožje kupljeno. Nedvomno pa je bil revolver prvič tu rabljen.«

»Storilec naj bi torej bil iz Berlina?« Elizabeti je pri tem nenadno padlo na um prej-

loča med drugim, da se do 1. avgusta letos ne sme povišati cena nobenemu blagu in tudi ne cena za prevoz potnikov ali blaga v notranjem prometu. Minister lahko za posamezne vrste blaga zdajšnje cene tudi zniža in določi najvišji kosmati zaslužek.

* **3000 Rusov je potovalo skozi našo državo.** Te dni je potovala skozi našo državo skupina 3000 Rusov, državljani Sovjetske Rusije, ki so se kot prostovoljci bojevali v španski državljanski vojni. Po zlomu republikanske vladevine so ti prostovoljci prešli v Francijo, kjer so bili internirani. Iz internacije so bili nedavno izpuščeni na posredovanje sovjetske vlade. Domov so se vrnili čez Švico, Jugoslavijo in Madžarsko.

* **Nove poštne pristojbine od 1. aprila.** Minister za pošte je predpisal nove poštne pristojbine, ki bodo začele veljati 1. aprila. Naj navedemo le tiste, ki so največ v rabi. Pristojbina za navadna pisma v krajevnem prometu do 20 gr teže bo znašala 1.50 din, za teža od 20 gr pa bo ista kakor za pisma v medkrajevnem prometu. V medkrajevnem prometu bo pristojbina za pisma teža 20 gr 2 din, nad 20 do 50 gr 3 din, za pisma nad 50 do 250 gr 4 din, za pisma nad 250 do 500 gr 6 din, za pisma nad 500 do 1000 gr 12 din, za pisma nad 1000 do 2000 gr 18 din. Za mednarodni promet je ostala pristojbina nespremenjena. Pristojbina za pisma, naslovljena na Bolgarijo bo enaka novi pristojbini za notranji medkrajevni promet. Pristojbina za odprte dopisnice je ostala nespremenjena, za zaprte pa se je spremenila in znaša v krajevnem prometu 1.50 din, v mednarodnem prometu pa 2 din. Če se mali paket odda na pošti, bo stala pristojbina zanj 7 din, če pa na stanovanju prejemnika, 10 din. Pristojbina za priporočene pošiljke: v notranjem prometu za krajevni in medkrajevni promet 5 din; v medkrajevnem prometu z Grčijo, Rumunijo, Turčijo in Bolgarijo 5 din, za vse ostale države pa 6 din.

* **Trojčki.** Nedavno je žena malega posestnika Toneta Prosenca v vasi Vrhu pri Suobračah pod Kumom rodila tri krepke fantičke, medtem ko je lani povila dvojčke. V hrvatskih krajih so letos trojčki še pogostejši. Nedavno so se rodili trojčki v Hrvatskem Zagorju. Zdaj pa je dobilo svoje trojčke tudi Hrvatsko Podravje. V vasi Šegovini, v občini Rasinji je povila mlada kmetica Ljuba Šajatičeva tri sinčke. Novorojenčki in mati so krepki in zdravi.

Šnje komisarjevo vprašanje glede odvetnika Bergmanna. Toda katere opravke je imel ta Ulrikom? Nemogoče!

»Da je Berlinčan, je prenašel sklep,« je odvrnil komisar Butow. »Orožje pa je bilo kupljeno v Berlinu. To je zanesljivo ugotovljeno. Prav tako je jasno, da ne gre za izsiljevanje in ne za rop. Zločinec ga je oropal samo navidezno, da bi oblastva zavedel na napačno sled. Izsiljevalec bi bil poskusil dobiti od barona denar na mireni način in bi bil rabil orožje le, če bi se baron Schmeling branil izročiti denar ali pa bi ga skušal prijeti. O tem pa ni govora. Morilec je iz dalje streljal nanj. Prežal je nanj tu zadaj in je imel s seboj dvojno orožje. Hotel pač ni drugega kakor usmrtiti ga. Ker je bil pri tem neroden, ni bil navaden zločinec. Domnevam celo, da je bil iz vrst, s katerimi se je rajnki baron družil. Pomislite samo na fini rokopolis na pismu, ki ga je bila videla vaša sestrična. Prav tako je nemogoče, da bi bil imel preprosto moški takšno bodalo, s katerim je bil moral biti izvršen zločin. Še manj je verjetno, da bi bil lastnik novega, dragega revolverja preprosto možak. Še bolj se boste prepričali, da je bil zločinec plah in iz dobre družbe, če si ogledate okraske na sarkofagu.«

Elizabetin pogled je začudeno preletel kamnito podobo lepe ženske od obraza do las in še globlje. Toda zapazila ni ničesar.

»Ali ne vidite ničesar?«

»Prav ničesar.«

»Prosim, stopite čisto blizu! Niste še ničesar opazili?«

»Ne.«

»No, vidite, gospodična baronica, da imam prav.« Komisarjev glas je zvenel zdaj skoraj smagoslavno. »Res se nič ne vidi. Morda sve-

* **Kako je bil torpediran naš parnik »Orao«** Te dni sta prispela v Split dva člana posadke našega parnika »Orao«, ki je bil lani 12. oktobra torpediran na poti iz Brazilije v Anglijo, kamor je vozil žito. Med Portugalsko in Gibraltarjem ga je omenjenega dne ustavila neznana podmornica in ga začela obstreljevati s topovi. Oddala je nanj okoli 300 streliv. Ubita sta bila dva člana posadke: neki zamorec iz Brazilije in neki Finec. Drugi so poskakali v morje odnosno v reševalne čolne. Mnogi so bili pri tem ranjeni. Kakor hitro je posadka zapustila parnik, se je podmornica približala in oddala nanj še 4 topovske strele. Naposled se je oddaljila in izstrelila proti parniku torpedo, ki ga je zadel v strojni oddelek. Čez štiri ure se je parnik potopil. Poveljeval mu je kapetan Jure Suzanič iz Kostrene v Hrvatskem Primorju in na njem je bilo 32 članov posadke, od teh 16 naših državljanov. Tako pripovedujeta oba člana posadke, ki sta se vrnila v domovino preko Nemčije.

* **»Prva pomoč pri nezgodah in nenadnih obolenjih.«** Prejeli smo knjižico pod gornjim naslovom. Spisal jo je ljubljanski mestni fizik dr. Mavricij Rus. Knjižica v poljudni besedi in s slikami opisuje, kako se je treba ravnavati v primerih poškodb ali pri nenadnem obolenju telesa. Poučna knjižica, ki naj bi ne manjkala v nobeni družini, stane mehko vezana 30, trdo vezana pa 36 din.

* **Knjiga o kmetskem pesniku Juriju Vodovniku.** Te dni je izšla izpod peresa dr. Franca Mišiča knjiga, ki objavlja najbolj znane pesmi našega ljudskega pesnika Jurija Vodovnika. Vodovnik, ki je živel v Slomškovi in Prešernovi dobi, je zapustil precej pesmi, ki jih še zdaj naši ljudje prepevajo po Štajerskem. Zlasti je še zmeraj priljubljena njegova pesem »O pohorskem kmetu vam hočem zapeti«. Vse, kar je o Vodovniku znanega, je zbrano v tej knjigi. Kogar knjiga zanima, naj jo naroči pri pisatelju dr. Fr. Mišiču v Mariboru, Smetanova ulica 34, dobi jo pa tudi v vseh večjih knjigarnah. Kljub precejšnemu obsegu stane s poštnino le 22 din. Knjigo priporočamo.

* **Smrtna nesreča na Kamniških planinah.** V nedeljo jutraj sta se odpeljala iz Ljubljane v Kamnik, odkoder sta krenila v planine, uradnik zavarovalnice »Dunav« Slavko Keršič in 21letni visokošolec Sergij Gaspari. Preplezala sta do tako zvanega Farjevega plaz, kjer je začelo Gaspariju nenadno spodsavati. Napravil je še nekaj korakov. prav

na robu plaz, pa mu je znova spodsavilo. Mladi plezalec je izgubil ravnotežje in je tresel v približno 40 m globok prepad, kjer je obležal mrtev. Njegov spremljevalec se je hitro vrnil po pomoč. O nesreči so bili obveščeni takoj tudi reševalci v Stranjah in je šla skupina kakih 12 reševalcev pod vodstvom Erjavška do Farjevega plaz. Reševalci so mrtvega mladeniča naložili na nosila in ga po nevarnih potih prenesli v dolino.

* **Smrt mladega fanta.** V Podkrajju pri Velenju sta živela na majhnem posestvu brata 27letni Franc in 25letni Anton Mihelec. Posestvo sta pridno obdelovala. Te dni pa se je Anton ustrelil. V njegovem žepu so našli poslovlino pismo, v katerem popisuje hude razmere in želi bratu srečno življenje na posestvu. Za pridnim mladeničem žaluje vsa soska.

* **Huda bolezen ga je poglala v smrt.** Pred dnevi se je obesil v trboveljskem orožniškem zaporu mladi krojač Tomšič. Poizvedovanja so odkrila prave razloge, zakaj si je mladi mož vzel življenje. Tomšič ni šel v smrt zaradi sumničenj o kakem kaznivem dejanju, temveč zgolj radi neozdravljive smrti. Tomšič je bil cenjen kot izvrsten delavec. Pred dvema letoma pa se ga je lotila jetika. Iskal je leka pri zdravnikih, ki so mu dali prav malo upanja, da bi okrevale. Mož pa je vidno hiral. Zavest, da mu je zavratna bolezen izpodkopala vse življenjske načrte, je na Tomšiča vplivala porazno. Zato je siromak storil obupen korak.

* **V duševni potrtosti si je končal življenje.** Komaj 38letni avtomobilski prevoznik Alojz Knez iz Maribora je bil v vasi Trati pri Krškem na obisku pri svojem bratu. Vse njegovo obnašanje in govorjenje pa je izražalo veliko potrtost. Sorodniki, ki niti od daleč niso slutili, kakšen boj se razvija v njem, so z zaskrbljenostjo gledali njegov trpeči obraz. Ko sta nedavni večer stric in nečak šla v podstrešno izbo, spat, je nečak stricu sezul čevlje. Nato pa ga je stric naprosil, naj skoči po vino. Mladi nečak Ludvik je takoj izpolnil željo in odšel k očetu po vino. Med tem pa, ko se je oče odpravil v klet, so začuli iz podstrešja strel. Hitro sta stekla oče in sin na podstrežje in našla strica mrtvega v krvi na postelji, poleg njega pa lovsko dvocevko. Strel mu je raznesel glavo. Nesrečnik je zapustil ženo in 9letno hčerko. V njegovi obleki s našli poslovlino pismo, v katerem navaja, da gre v smrt, ker je izgubil skoraj vse premoženje. Sorodnike prosi, naj poskrbijo za njegovo hčerko.

»Ali poznate ta robec?« jo je naposled vprašal.

»Ne, gospod komisar, je pa damski robec.«

»Zelo dvomim. Lahko si namreč predstavljam, da ima na razkošje navajeni mož takšne robce.«

»Že spet mislite na čisto določeno osebo, gospod komisar,« je odvrnila Elizabeta. »Menda ste že prepričani, da...«

Naglo ji je segel v besedo: »Prepričan nisem o ničemer, milostljiva gospodična. Samo upam, da se boste pri črki L na robcu spomnili kake osebe, četudi kakšne dame, ki bi mogla biti zapletena v to zadevo.«

Elizabeta je odkimala. »Že ves čas zaman preiščujem, kdo bi to mogel biti.«

»Vaš gospod brat je vendar moral imeti odnošaje, kakor se mi zdi, celo v zadnjem času. Ali je bil po božiču kaj večkrat v Berlinu?«

»Ne. Po očetovni pogrebu se je samo še enkrat peljal tja za dva, tri dni, da je uredil svoje zadeve. Pa tudi iz prejšnjega njegovega življenja ne vem ničesar posebnega.« Ko je Elizabeta govorila te besede, je začel zunaj lajati pes.

»Nekdo naju moti, gospodična Schmelingova. Šel bom skozi stranska vrata ven, da me nihče ne bo videl. Robec mi dajte, da ga bom vzel s seboj. Ali boste ostali še v Zehle-
nu?«

»Ne, odpeljem se v Berlin in bom tam študiral.«

»Dobro, potem vas prosim, da me tam obiščete, če se boste glede na najden robec spomnili kakšnega imena. Ali niste morda odkrili kaj posebnega v bratovih pismih?«

(D a l j e)

tloba skozi barvana okna je temu kriva. Včeraj pozno popoldne sem bil prvič tu. Svetloba je morala biti nekako drugačna, da sem našel... Zdaj ste čisto zraven, sežite z roko tja v kot...«

Silno začudena je Elizabeta privlekla bel robec na svetlo.

»Položil sem ga prejle spet tjakaj, kjer sem ga včeraj našel,« je rekel komisar Butow, »da bi ugotovil, ali je bil že dalje časa tam. Če bi ga takoj videli, bi bil moral smatrati, da je bil šele po umoru položen tjakaj. Zdaj sem seveda prepričan, da ga je morilec v razburjenju porinil tja, ne da bi bil vedel, kaj je počel. Čudno je le, da ga moj pes ni izvohal, medtem ko je bil našel neko sled s prostora, kjer je bil izvršen zločin, proti stranskemu izhodu na desni strani.«

Elizabeta je samo slišala komisarjeve besede, ni pa pazila nanje, tako zelo so bile njene misli zaposlene z najdbo.

Robec! Razgrnila ga je. Bil je velik, skoraj prevelik za damo, vendarle iz fineše tkanine, kakor jih navadno nosijo moški. Na enem iz oglov je opazila uvezen L. Samo mlada dekleta imajo na robcih uvezen prve črke iz svojih krstnih imen.

Lota, Lenka, Liza? Ali je bila med Ulrikovimi znankami katera s takim krstnim imenom? Ta naj bi torej bila morilka? Iz maščevanja ali zakaj? Ali je mogoče Ulrik skrival pred njo kakšno skrivnost? Na um ji je padel kupček pisem, ki jih je bila našla v Ulrikovi pisalni mizi. Zdaj jih mora brati kljub bratovi želji, naj se pisma neprebrana sežgo. Brala jih bo sama, ne bo jih pokazala komisarju.

Komisar jo je molče opazoval. Videl je, kako nemirno je dihala, kako je razmišljala.

* Obsodba zaradi krivde smrtne nesreče. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila razprava zaradi smrtne prometne nesreče. Zagovarjal se je 27letni šofer Ivan Čurič iz Žižkov, ki je 2. septembra lani do smrti povozil mlado Veroniko Kosovo. Prav za prav pa je bila glavna povzročiteljica tega žalostnega dogodka metla. Omenjenega dne se je peljala s kolesom Veronika Kosova iz Moškanjcev po cesti skozi Vičance proti domu. Na kolesu je držala pred seboj metlo, ki jo je nosila iz trgovine. Ko se je tako peljala, je na mostu v Vičancih zadela metla v mostno ograjo, kar je povzročilo, da je Veronika izgubila ravnotežje ter se je lovila s kolesom sem in tja po cesti, da bi ne bila padla. Pri tem pa je prezrla, da ji drvi nasproti s hlodi natovorjen tovorni avto, katerega je šofiral Ivan Čurič, ki je vozil hlode iz Rucmancev na postajo v Moškanjcih. Tudi Čurič ni pazil dovolj, pa je udaril prav na mostu z avtom v kolesarko ter jo podrl na tla tako nesrečno, da so ji kolesa šla čez trebuh in je obležala pri priči mrtva. Čurič je bil zaradi neprevidne vožnje obsojen na pet mesecev nepogojnega zapora.

* V sodnikovo stanovanje so vlomili. Nedavno noč so vlomili neznani tatovi v stanovanje litijskega sodnika g. dr. Ivana Umnika, stanujočega v Gradcu pri Litiji. Ponočnim gostom je dišala le moška obleka. Vso žensko obleko in čevlje, ki so jih tudi odnesli s seboj, so našli nasledno jutro v nedograjeni hiši občinskega tajnika g. Franca Zapuška v novi stanovanjski koloniji v Gradcu. Orožniki so že aretirali nekega sumljivega mladeniča.

* Slaboumen obtoženec, ki se je izdajal za cesarja Franca Jožefa. Mnogo smeha je bilo te dni na okrožnem sodišču v Celju med razpravo pred tričlanskim senatom proti 56-letnemu, v Žusem pristojnemu Josipu Plausteinerju, delavcu brez stalnega bivališča. Plausteiner je bil obtožen, da je lani oktobra v Žalcu ukradel Antonu Leskovsku obleko in nekaj perila, pečarju Josipu Matjažu pa plašč. Plausteiner, ki je bil že več let v umobolnici, je izjavil sodnikom, da je cesar Franc Jožef in da se je kot princ rodil v Beogradu. Povedal je tudi sodnikom, da bi morali stati pred njim »haptah«, ker je on cesar. Glede tatvine je izjavil, da ne ve ali jo je izvršil ali ne. Sodišče je prišlo do prepričanja, da Plausteiner ni pri pameti in ga je oprostilo. Odvedli ga bodo v njegovo domovinsko občino.

* Nad 800 strani obsegajo knjige, ki jih dobe čitatelji »Domovine« s poštnino vred za 48 din. Knjig je šest in so sledeče: Kaš Igo: Dalmatinske povesti; Stare Josip: Lisjakova hiša; Čehov Ant. P. Sosedje; Dolenc dr. Hinko: Izbrani spisi; Milčinski Fr.: Drobiž; Feigel Damir: Tik za fronto. Vse navedene knjige so zelo kratkočasne in vam nakup istih najtopleje priporočamo. Naroča se v knjigarni Tiskovne zadrage v Ljubljani, Selenburgova ulica 3.

* »Prva pomoč ponesrečenim živalim« je naslov knjigi, ki mora biti v vsaki kmečki hiši. V tej knjigi imate natančno popisano, kako se pomaga ponesrečenim živalim. Knjiga stane s poštnino vred samo 26 din in se naroča v knjigarni Tiskovne zadrage v Ljubljani, Selenburgova 3.

* Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo v Šabcu, konjeniško v Zemunu, artilerijsko v Čupriji in avtomobilsko podoficirsko šolo v Beogradu v starosti od 18 do 21. let. Rok za prijavo je kratek. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno v Koncesionirani pisarni Pera Franca, kapetana v p. Ljubljana, Maistrova 14. Za pismen odgovor priložite znamke ali kolek za 10 din.

* Sprejem mladeničev v inženjersko podoficirsko šolo v starosti od 18 do 21 let in vojaško podkovsko v starosti od 17 do 21 let. Rok za prijavo je do 15. marca letos. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno v koncesionirani pisarni Pera Franca, kapetana v p. Ljubljana, Maistrova 14. Za pismeni odgovor priložite kolek ali znamko za 10 dinarjev.

Popotnikova torba

Smrt najstarejšega Vranšana

Vransko, marca.

Pred nekaj dnevi smo spremljali na zadnji poti najstarejšega Vranšana g. Alojza Schildenfelda, ki je nosil plemiški naslov viteza. S pokojnikom je legel v grob mož stare korenine. K njemu so se zatekali ljudje po nasvete iz daljne in bližnje okolice. Marsikoga je s pametnim nasvetom obvaroval škode.

Ranjki se je rodil l. 1856. na Vranskem. Po končanih študijah je stopil v službo pri

sodišču na Vranskem, od koder je bil potem premeščen k okrajnemu sodišču v Pliberku, od tam pa k sodišču v Šoštanj. Ko so mu medtem pomrli starši, je zapustil sodno službo in prevzel na Vranskem obširno Schildenfeldovo posestvo. Pokojnik je bil ves čas član tukajšnjih društev, dolgo let član občinske uprave, ves čas pa v upravnem odboru tukajšnje prestolnice. Kljub visoki starosti se je udeležil vsakega lova z vso mladeniško živahnostjo.

Udeležba pri pogrebu je pokazala, kako zelo je bil pokojnik priljubljen. Ob rodbinski grobnici, kamor so položili zemске ostanke pokojnika k večnemu počitku, se je poslovil od njega z ganljivimi besedami posestnik in gostilničar g. Karel Košenina, pevski zbor pa mu je zapel žalostinke. Bodi mu lahka domača zemlja. Njegovim svojcem izrekamo iskreno sožalje.

Slabo stanje cest ob Sotli

Polje ob Sotli, marca.

Občinske ceste so v tukajšnji občini v obupnem stanju. Kolovozi in pešpoti prav tako. Mislim, da mi mnogo slovenskih vasi, ki bi imele v središču občine trenutno toliko blata na cestah.

Mnogo vzrokov je, da je temu tako. Glavni vzrok pa je, da gramoza v bližini ni, odnosno ga moramo dovažati od precej oddaljenega Sv. Petra pod Sv. gorami. Voznina je draga, tako ta je preteklo jesen kubični meter gramoza, postavljen na tukajšnjo občinsko cesto, stal 85 din.

Občina se trudi, da bi izboljšala poti, toda denarja ni. Za naše občinsko gospodarstvo je mnogo, ako porabi na leto za popravila cest in kolovozov 6000 din. Ta znesek pa je kapljica v morje.

V občini ni večjih trgovin, je le nekaj gostiln, ki samo životarijo, in industrije, ni večjih kmetij, zato tudi davčne podlage ni.

Vendar pa bi bilo nujno potrebno ceste popraviti. Ako res ne gre drugače, bo treba poizkusiti s kulukom. Kuluk pa je prislilno delo, kakršno se navadno malomarno izvrši. Da bi bilo delo napravljeno kolikor mogoče najbolje, bi morali imeti ljudje več smisla za skupnost. Ljudje bi morali razumeti, da delo za skupnost koristi tudi vsakemu posamezniku, potem pa kuluk ne bi bil sprejet kakor nekaj nepotrebnega, kar je zrastle v glavah občinskih odbornikov. Ne za-

KIRKO BRODNIK: NOVIM ZARJAM

2

ROMAN IZ SEDANJIH DNI

»Kmalu bova še bliže,« ji je rekel in jo poljubil.

Cepprav je bila še skoraj zima, vendar se mu je zdelo, da je vse okoli njega neizmerno soparno.

Kar dušilo ga je.

Zdajci se mu je zazdelo, kakor bi bile ulice nekako zaživele. Kaj naj to pomeni? Najbrž so prišli novi vojaki, ki jih bodo jutri odpeljali na fronto. Ali pa?...

Druga misel se ga je polotila. Če ni letalski napad?

In hkrati so že zapele z vseh strani sirene, ki so naznanjale, da se bližajo sovražna letala.

»Zlata, hitro do prvega zavetišča! Pojdi za mano! Za roko se me drži, da te ne izgubim!«

V temi sta se spotikala. Zlata toliko da ni padla.

Medla luč na vrati visoke hiše je kazala, da je v tem poslopju zavetišče pred napadi. Janez je planil tja. Od daleč se je že slišalo pošastno brnjenje smrt prinašajočih letal in prvi topovski streli so rezko pretrgali nočno tišino.

Zdaj je šlo za res!

Ko sta stala Janez in Zlata vsa upehana v tesni kleti, ki je bila polna dušljivega, zahtolega zraka, si je Janez otožno mislil: »No, lepo so sprejeli mojo nevesto!«

Dosti ljudi je bilo že tam. Bili so prebivalci najbližjih hiš in tisti ljudje, ki jih je alarm zajel na cesti kakor Janeza in Zlato. Zdaj so bili še vsi zmedeni. Tisti, ki so prišli iz hiš, so privlekli s seboj še odeje, da bi kar v zaklonišču spali, če bi se alarm predolgo zavlekel. Nekaj otrok, ki so jih prebudili iz sanj, je jokalo, in matere so se trudile, da bi jih potolažile. Nekateri ljudje so bili le za silo oblečeni. Kakor brez glave so prihiteli sem v strahu za svoje življenje.

Janez in Zlata sta se hitro znašla. Sedla sta na klop ob vlažni steni. Zlata je bila še nekoliko prestrašena, pa jo je že mineval strah in z otožnim nasmeškom je gledala Janeza, ki se je oziral, da bi v soju petrolejke odkril primernejši prostor. Ko je videl, da to ne bo mogoče, se je obrnil k njej in ji rekel:

»Upam, da bo kmalu končano, ali pa da pojde celo vihar preko nas. Saj se sliši, kako streljajo zunaj.«

Res se je skozi zidove slišalo odmevanje topov, ki so branili letalom prihod nad mesto. To je bil tudi edini glas, ki je prihajal v globino kleti. Se nekaj zapoznelih meščanov je prišlo, pa niso več dobili prostora, kjer bi sedli, in so se morali zadovoljiti s tem, da so stali pri vratih.

Ker ni bilo razen grmenja ničesar, je hotelo nekaj ljudi oditi iz zaklonišča, da vidijo,

kako se položaj razvija, toda reditelj jih ni pustil. Vedel je, da letala navadno nekajkrat prelete mesto in da ga šele potem začno obmetavati z bombami, ko se dobro spoznajo nad njim.

V kotu je začela neka ženska vresčati, kje je njen mož. V prvem trenutku, ko je kakor brez glave prihitela sem, niti opazila ni, da ni prišel z njo. Šele zdaj ga je pogrešila in ga hotela za vsako ceno poiskati. Komaj so jo potolažili, češ da je najbrž v zaklonišču, ki je na drugi strani ceste in da pojde nekdo pogledat tja.

»Janez, ali se to dostikrat pripeti?« je vprašala Zlata.

»Ne, doslej smo morali šele trikrat iti v kleti in napad je bil samo eden.«

»Hud?«

»Ne«, je Janez hitro odvrnil. Ni je hotel plašiti.

Ljudje okoli njiju so videli, da imajo tujca med seboj in so ju jeli izpraševati, odkod sta. Janez je moral razlagati, odkod je doma, in povedal je, da je njegova zaročenka šele nočoj prišla in da je morala že prvi dan doživeti alarm.

»Najbrž ga bo še dostikrat, če bo ostala tu«, je dejal neki delavec in pljunil na tla.

»Zakaj pa ste jo v teh časih poklicali sem?«

Janez mu ni odgovoril. Že sam si je bil dostikrat zastavil to vprašanje.

Od daleč se je začul močnejši pok.

»Bombe!« je vzkliknil nekdo iz kota, in vsi so stisnili, kakor bi pričakovali, da bodo zdaj, zdaj začele padati tudi na nje.

»Spet bodo podirali tovarne«, je rekel delavec, ki se je že prej oglašil. »Kako bomo pa delali, če nam vse razbijejo?«

našajmo se na pomoč banovine in države, zakaj banovina in država imata mnogo nujnejših obveznosti, katere terjajo veliko izdatkov. V nas samih je moč. Ako je kaj dobre volje v nas, bo delo začeto in tudi izvršeno. Kakor kaže, se do zadnjih let nismo v zadostni meri zavedali, da je prav vsak človek v državi važen člen verige, katero spletamo vsi Jugoslovenci. Vsak izmed nas mora prispevati za blagor občine kot najmanjše upravne celote, saj s tem prispeva tudi zase.

V naši obsoletski dolini pogrešamo kmetijskih nadaljevalnih šol, kjer bi se naši sinovi v zimskih večerih izobraževali, da bi čim bolj pripravljeni za kmečki poklic nastopili dediščino svojih očetov.

Za šestnajst otrok marljivo skrbita

Pameče, marca.

Pri Rihtarcu pravijo v Pamečah pri Slovenjem Gradcu po domače hiši, kjer prebivata zakonca Jakob in Pavla Ferkova. Jakob, ki je bil koroški borec, je skrben gospodar in zgleden družinski oče. Nedavno je Ferkova družina pridobila nov prirastek. Gospodinja Pavla je dala življenje dvanajstemu sinu, ki je bil krščen za Jožefa. Gospodinja Pavla je rodila tudi šest hčera, izmed katerih sta že dve umrli.

Ker dobra roditelja pridno skrbita za vseh 16 otrok, jima je Bog za obilni blagoslov naklonil čvrsto zdravje. Njuni sinovi so krepki. Eden izmed njih že služi vojaški rok, dva pa čakata na vpoklic.

Čeprav v hiši ni obilja doma, sta mož in žena vesela svoje številne družine. Sta pa tudi lahko ponosna, ker sta otroke dobro vzgojila v poštene člane človeške družbe. Čast taki rodbini, še posebno pa zgledni materi, ki pač zasluži tudi z višjega mesta priznanje in podporo.

VSADKANJE LAŽI

Brivec: Takoj pride te na vrsto.

Natakar: Takoj vam prinesem pečenko.

Dobra prijateljica: Vaš novi klobuk vam nebeško pristaja.

Zobozdravniki: Zob vam izderem brez bolečin.

Zet tašči: Veseli me, da vas vidim.

Čevljar: Vaši čevlji bodo še novej gotovi.

Prodajalec: Jaz sam nosim takšno perilo.

»O nič se ne bojte!« se je zasmejal drugi, pa je preveč od srca. »Bodo že postavili druge. Za take reči se zmeraj najde denar.«

Potem je bilo pogovorov hitro konec. Spet se je začel nov pok, to pot že dosti bliže, in zemlja se je narahlo stresla.

»Resno mislijo!« je vzkliknil nekdo, pa ni dobil odgovora.

Tesnoba se je polotila vseh Otroci, ki so prej vekali, so utihnili, kakor bi se zavedali kaj prihaja. Samo žena v kotu je jadikovala za svojim izgubljenim možem.

»Moj je na fronti«, je rekla neka druga, pa zaradi tega ne jokam!

Nove detonacije so se slišale druga za drugo in zdelo se je, da so čedalje bliže. Zemlja se je skoraj neprestano tresla in luč je plapolala.

Potem je spet nekdo začel razbijati po vratih zaklonišča.

»Odpri!«

Hitro so mu odprli. Mlad možki je planil v gnečo.

»Kaj je?« so ga vprašali vsi na mah.

»Hudičevo hudo. In koliko jih je! Na tovarne mečejo in na hiše. Boga zahvalite, da ste na varnem.«

»Odkod prihajate?«

»Iz parka. Mislim sem se skriti kar tam. Bomba je padla. Šest jih je razstregalo. Komaj sem ušel«, je kar bruhal iz sebe. »Uf, upehan sem. In koliko jih je, koliko!«

Zmedeno se je oziral okoli sebe. Na klopih so se stisnili, da so še zanj dobili prostora. Ko je sedel, je skril glavo v dlane in zaječal.

Vsi so ga molče opazovali. Pozabili so na nove udarce, ki so jih čuli čedalje pogostejše, pozabili so na bobnenje, ki je postajalo čedalje hujše.

Iz Prekmurja

Izsledena skupina tihotapcev saharina

Cankova, v marcu.

V Prekmurju drzni tihotapci niso doma v obmejnih vaseh, ampak bolj zadaj. Poročali smo svoječasno, da je bilo kar iz Lipe ustrelenih pri tihotapskem poslu že sedem mladih fantov, kar pa drugih še ni izučilo. Se zmeraj cvete v tem okolišu tihotapska strast. Najrajši tihotapijo saharin.

Nedavno so imeli tihotapci iz srede Prekmurja nenavadno smolo. V Pertočo so poklicali neki murskosoboški avto in naložili nanj 150 kg saharina v petih zabojih. Naročili so šoferju, naj jih s tovorom prepelje v neko drugo vas, najbrž z namenom, da bi se pripeljali v Mursko Soboto z druge strani, kar bi bilo manj sumljivo. V vasi pa so imeli smolo, da se je avto pokvaril in ustavil pred hišo, v kateri je oddelk finančne kontrole. Vseh pet tihotapcev je zbežalo, šoferja pa so z avtomobilom pustili kar samega sredi vasi. Takoj je pristopil k njemu neki vaški obrtnik in ga povabil, naj zapelje avto kar na njegovo dvorišče, da ga ne dobe finančni stražniki v roke. Vseh pet zabojev sta moža skrila v drvarnico.

Ko je šofer popravil avto, je podjetni vaški obrtnik izročil šoferju samo tri zaboje, češ da jih izroči samo za odškodnino 2000 din. Šofer se je odpeljal in med potjo neke naložil tihotapce na avto. Nekje sredi Prekmurja je šofer saharin odložil. Tihotapci so potem zbrali 2000 din in odkupili oba zaboja, ki sta prav tako romala v središče Prekmurja. Oblastva pa so tihotapce izsledila. Zdaj bodo vsi občutno kaznovani.

50letnico je praznoval vodja murskosoboške kurilnice g. Jože Skuk. G. Skuk spada med najmarljivejše murskosoboške nacionalne in sokolske delavce. Poleg vestnega poklicnega dela že dokaj časa z vneto opravlja gospodarske posle murskosoboškega Sokola. Za svoje nacionalno delo je bil odlikovan s kolajno za državljanske zasluge. Še na mnoga leta!

Zlata je nekaj zatezalo grlo. Ko je prihajala sem, je mislila, da bo vse dobro, samo da bo dobila Janeza, zdaj pa iznenada tak pekel!

Tako počasi so tekale minute. Nekateri, ki so bili bolj trdnih živcev, so poskusili zadremati, pa se je to le malokomu posrečilo. Zlata se je pritislila k Janezu.

»Daj, zaspi!« jo je silil.

»Ko bi mogla!« mu je rekla z drgetajočim glasom. »In hladno mi je.«

»Da, res si slabo oblečena.« Zavil jo je v svoj plašč in jo stisnil k sebi. Počasi jo je le premagala zaspanost in zaslišal je njeno enakomerno dihanje, ki je postajalo čedalje počasnejše. Zdaj se je tudi on bolj pomiril, ko je videl, da se ona ne boji več.

Ljudje, ki so čepeli v zavetišču, sami niso opazili, kdaj so bombe nehale padati. Šele počasi so se zavedli, da ne slišijo več pokanja in da tudi topovi ne odmevajo več tako pogosto kakor prej.

Čuvaj je moral zdaj zaradi večnega mole-dovanja oditi v sosedno zavetišče pogledat, kaj je z možem ženske, ki je prej vreščala. Vrnil se je z novico, da mu ni prav nič hudega.

»Precej požarov je«, je povedal. »Drugega nisem videl. Letala so menda odšla, pa bog ve, ali se ne bodo še vrnila.« Ko so hoteli nekateri oditi, jih je zadržal: »Počakati moramo, da nam dajo sirene znak.«

Še pol ure so čakali, da se je zaslišalo tuljenje, ki jim je dovoljevalo odhod iz zatohlih kleti. Potem so se vsuli na cesto kakor roj čebel.

Janez in Zlata sta bila med zadnjimi, ki sta zapustila zavetišče. Zlata se je ob tuljenju siren sama prebudila in pogledala Ja-

Ženski vestnik

Prijaznost je učinkovitejša od lepote

Mladi ženski ni treba obupati, če ni lepota. Vse to se da nadomestiti s skrbno nego telesa in še bolj z ljubkim in prijaznim obnašanjem.

Koliko lepotic je, ki zavoljo svoje domišljavosti prav odbijajo ljudi od sebe. Prav redek je možki, ki bi rajši imel ošabno lepoto od prijazne ženske. Taka ošabna lepota tudi kmalu mine, ker se taki lepotici kmalu začrtajo v obraz poteze, ki pričajo o njeni brezsrčnosti, sitnosti in trmi.

Zdravo dekle mora gledati, da ne zapravi zdravja. Svežost je mikavnejša od vsake pozornost vzbujajoče lepote, kateri pa vse drugo manjka. Nič ne de, če ženska malo uporablja lepoto, katera niso zdravju škodljiva. Poleg tega se ogiblji jeze, trme, sitnarjenja in tudi jokanja. Če boš obvladala svojo voljo in boš zmerom prijazna, boš imela v življenju večje uspehe kakor najpopolnejša lepota.

Važno je tudi, da skušaš biti nasproti svoji okolici zmerom ustrežljiva. Ne kleveti preveč in ne kaži zavisti. Čim več dobrih lastnosti imaš, tem prijetnejši postaja tvoj obraz. Kolikokrat se zgodi, da imajo prav takšne prijazne in ljubke ženske več častilcev kakor najlepše lepotic, ki se jih moški pogosto boje in si ne iščejo radi življenjskih družic med njimi.

Za kuhinjo

Sladki polentni žličniki. Turščice še ne manjka, zato lahko še zmeraj kupiš turščično moko in turščični zdrob brez izkaznice za moko ali kruh. Prav okusna jed so žličniki iz turščičnega zdroba. Skuhaj iz turščičnega zdroba polento, ki naj se kuha tri četrt ure. Rabi zaradi daljšega kuhanja malo več vrele vode in med kuhanjem neprestano mešaj, da se ne prismoji. Nato razbela primerno količino svinjske masti in sirovega masla (vsakega pol) ter zajemaj z žlico polento, pomakaj v vroči zabeli in devaj na vroč krožnik. Polentne žličnike potresi naposled z drobtinami in sladkorjem.

Kako pečejo dober turščični kruh v nekih štajerskih vaseh. Da ostane turščični kruh

neza. »Zdaj je konec, kaj?« mu je rekla in njen glas je bil nekoliko veselejši.

»Upajmo, da bo poslej mir. Hodnikovi so najbrž v skrbeh. Kar pojdiva, da ne bodo čakali!«

Na cesti je bilo vse živo. Avtomobili so švigali sem in tja. Vozili so ranjence, ki jih je napad zajel. Ljudje niso mislili, da bo tako hudo in zato marsikdo ni poslušal ukazov in ni šel v zaklonišče.

Janez je mimo grede ujel pogovor dveh vojakov protiletalske obrambe, ki sta se menila, kako je blizu tovarn zadela bomba neko hišo in predrla vsa nadstropja. V zaklonišču, ki je bilo v kleti, ni ostal nihče živ.

Stisnil je zobe in ni hotel Zlati povedati, kaj je čul.

Dokler sta hodila med ulicami, sta videli le majhne odseve ognja. Ko sta prišla na širok trg, pa sta opazila, da je skoraj pol neba krvavordečega.

Od vseh strani so hiteli gasilci, da omeje škodo, ki jo je povzročil napad. Ura je bila že skoraj polnoči, toda skoraj vse mesto je bilo na cestah. Povsod se je videlo, da je bil ta napad hujši kakor tisti, ki je pred nekaj tedni podrl del tovarne. Vojaki so delali red in naganjali civiliste domov.

Janez je hotel ogledati škodo, pa se je potem premislil. Verjetno bi ga bil v tem primeru prisilili, da bi moral pomagati priganjenju, bil pa je tako utrujen, da mu ni bilo do dela. In razen tega je moral biti ob sedmih zjutraj v tovarni. Spremil je Zlato do hiše, kjer so stanovali Hodnikovi. V sosedni ulici je padla bomba in zračni pritisk je povsod naokoli razbil stekla v oknih. Hodnikova žena je čakala pri oknu. Ko je zagledala Janeza, je v strahu rekla: »Kje sta pa hodila?

dalje časa svež, ga je treba speči takole: V loncu, ki drži tri litre, zavri vodo, osoli jo s tremi pestmi soli in stresi vanjo turšičnega zdroba. Kuhaj tako dolgo, da nastane redek močnik. Nato močnik odstavi, v posebno skledo pa presej tri kilograme enotne moke. V jamico sredi te moke deni kvas in malo tople vode. Ko začne kvas vzhajati in je turšični močnik že toliko hladen, da ni nevarnosti za zaparjenje kvasa, zamešaj vse skupaj in napravi testo. Ko testo drugič pregneteš, ometi krušno peč. Turšični kruh potrebuje precej vročo peč.

Fižol z zeljem. Skuhaj tri četrti kilograma fižola in posebej tri četrti kilograma kislega zelja. Ko je fižol mehek, ga v večji posodi zmešaj z zeljem. Potem razbela četrt litra jedilnega olja, zarumeni v njem tri žlice moke in to prežganje vlij v fižol z zeljem, dobro zmešaj in kuhaj še četrt ure. Fižol dobro osoli že med kuhanjem, pozneje jed le osoli toliko, kolikor ti po okusu morda še ni dovolj slana. Popopari jo, kolikor se ti zdi potrebno po okusu. Tej jedi pravijo jota. Ponekod ji dodajo tudi malo krompirja.

Praktični nasveti

Zmrzli krompir je težje prebavljiv. Če je krompir zmrznil, ga spoznaš tudi po tem, da je kuhan sladek. Tak krompir je težko prebavljiv in škodljiv, ker razvija v želodcu kislo vrenje. Bolnikom s slabimi želodci ga nikakor ne smeš dati. Pa tudi zdrav človek ga naj ne uživa. Porabi ga za svinjsko krmo. Priporočljivo pa je, da ga tudi živalim ne namečeš preveč na enkrat.

Namesto olja lahko rabiš mleko ali smetano. Olja manjka, zato si je včasih treba pomagati na drug način. Presno, to je nezavrelo mleko lahko prav dobro nadomesti olje pri raznih solatah. Nekaj žlic presnega mleka zmešaj s potrebno količino nepresnega vinskega kisa ali limonovega soka in vlij na oprano in osoljeno solato, ki jo večkrat dobro premešaj. Kislo smetano pa lahko uporabljaš namesto olja in kisa. Solata, pripravljena z dobro kislo smetano, je odlična.

Mleko kot dopolnilo za jajca. Če napraviš kakšno jed, pri kateri ti je eno jajce premalo, dve pa sta preveč, dodaj k enemu jajcu malo mleka.

Od zmrzline sladki krompir postane spet okusen, ako vodo, v kateri je zavrel, takoj odliješ, krompir zaliješ z novo mrzlo vodo

in kuhaš dalje kakor običajno. Zmrzli krompir izgubi sladkobo, ako ga namakaš olupljenega dalje časa v mrzli, vendar ne ledeni vodi.

Zapaljena mesta na finem perilu lahko odstraniš. V litru vode raztopi 10 gr klorovega apna. Pokrij raztopino in naj mirno stoji pol ure, da sede apno na dno. Potem previdno odcedi vodo skozi gosto krpo in jo nalij v steklenico, da imaš apno vodo zmerom pri rokah. Zapaljena mesta na perilu odrigni s krpico, ki jo pomakaj v to apneno vodo. Nato hitro izplakni v hladni vodi, ker apno razjeda tkanino. Ako je perilo na škrobljenih mestih zapaljeno, pri- mešaj delu apnene vode malo škroba in potem to vodo uporablaj. Perilo, ki smo ga s prevročim likalnikom porumenili, se na opisani način lepo očisti. Ako madež ni prehud, zadošča včasih, da zmocimo dotično mesto, ga posujemo s soljo in položimo na sonce.

Zanimivosti

× **Razpočenje peklenjskega stroja v carigradskem hotelu.** Zvečer 11. t. m. je postal hotel »Pera Palace« v Carigradu žrtev peklenjskega stroja. Najbrž je bil izvršen napad na angleškega poslanika v Sofiji Rendella, ki je na poti iz Bolgarije v usodnem času prispel s hčerko in uradniki angleškega poslanstva v hotel. Eksplozija je razdejala velik del poslopja in zahtevala več človeških žrtev. Poslanik Rendell in njegova hči pa sta nepoškodovana. Priče pripovedujejo, da sta se razpočila najmanj dva peklenjska stroja, ki sta bila skrivaj položena v dva kovčega med prtljago poslanika Rendella. Pozneje so v nekem kovčegu odkrili še tretji peklenjski stroj, ki pa se ni razpočil. Baje je bil poskušen napad tudi na vlak, s katerim je poslanik Rendell potoval iz Sofije v Carigrad, vendar poskus ni uspel. Mrtve so štiri osebe, ranjenih pa 22. Turška oblastva so takoj uvedla strogo preiskavo. Bolgarija uradno odklanja sumničje angleškega tiska o krivdi pri napadu. Enako prihaja iz Nemčije vest, da Nemčije ne zadeva nikakr krivdi pri tem atentatu.

× **Smodnišnica v Španiji zletela v zrak.** V smodnišnici Santi Barbari pri Sevilli v Španiji je nastala te dni strašna eksplozija, ki je razen smodnišnice uničila bližnje zgradbe

in poškodovala vrsto bližnjih hiš. Od eksplozije se je zemlja daleč na okrog tako stresla, da so bili ljudje prepričani, da je bil potres. Ubito je bilo okoli 50 ljudi, a ranjeno okoli 250. Porušeno ali poškodovano je nad 300 poslopij, tako da je kakšnih 2000 ljudi brez strehe. Reševalci so noč in dan na delu, da vlečejo izpod ruševin ranjene in mrtve.

× **Francoska hvaležnost Američanom.** Časi so se spremenili, niso se pa spremenili dostojanstvo, velikodušnost in dobrotljivost Američanov. Amerika je razumela, kaj Francija potrebuje. Tako je govoril marseilleski prefekt te dni, ko je prišla iz Zedinjenih držav prva ladja z živim in zdravim za francoske otroke.

× **Necmejen izvoz ameriškega bencina v Anglijo.** Ameriška vlada je odredila, da je odslej dovoljen izvoz letalskega bencina in mazila za letala iz Zedinjenih držav v vse dele angleškega imperija v neomejeni količini.

× **Razširjenje obratov ameriške vojne industrije.** Iz Washingtona poročajo, da bodo morala vsa ameriška industrijska podjetja, ki delajo v obrambne svrhe v tekočem letu razširiti svoje obrate in sprejeti mnogo novih delavcev. Skupno bo zaposlenih na novo več milijonov delavcev.

× **Nemško letalstvo ni začelo sovražnosti proti Grčiji in ni bilo še nobeno nemško letalo nad Grčijo.** Tako so povedali v nemškem zunanjem ministertvu tujim novinarjem.

× **Spet silni izbljuvi ognjenikov na soncu.** Znani italijanski raziskovalec potresov in sončnih peg Bendandi poroča, da na soncu spet močnejše delujejo ognjeniki, ki jim pravimo pege, ker se vidijo kot temnejše lise. Pojavilo se je pet skupin velikanskih peg, med katerimi so nekatere tolikšne, da bi jih pokrilo komaj deset zemelj. Te pege bodo imele za posledico hude elektromagnetske motnje na zemlji.

× **Žabe so ustavile vlak.** Blizu mesteca San Joséja na Costarici je moral strojevodja pred kratkim ustaviti vlak zaradi žab. Žabe so prilezle na tračnice iz bližnje mlake in so s svojimi sluzastimi telesi pokrile progo, da ni bilo mogoče voziti naprej.

Listnica uredništva

Gornji grad. Uredništvo bi bilo odgovorilo, če bi bilo možno, odgovoriti vam pritr- dilno. Žal je v pogledu zaposlitve vsestranska stiska.

Tako smo se bali, da se vama ne bi kaj primerilo. Zdaj pa hitro spravimo gospodično v posteljo, vi pa tudi pojdite domov!

Med vrati je Janez Zlato še nekajkrat poljubil, dokler ni prišla Hodnikovka in odklenila. Domenila sta se, da se bosta videla popoldne ob petih ob izhodu iz tovarne. Potem pojdeta pogledat po mestu, toda vrnila se bosta prej domov, da ju spet ne preseneti kakšen napad.

III.

Janez je tisto noč spal bolj slabo. Nočno razburjenje, skrbi, vse to ga je preganjalo tudi v sanjah. Ko ga je zjutraj tovariš zbudil je bil še ves ubit.

Bregarjev Tone se je zbudil že uro prej in mu povedal, kaj je v veži slišal. V veliki jeklarni, kjer sta delala, je dvojce bomb skraj uničilo največje poslopje. Nekaj paznikov je bilo pri tem ubitih, ker se niso dovolj zgodaj umaknili v zaklonišče. Tudi precej hiš v okolici je pogorelo. Koliko je žrtev, ni znano, biti pa jih mora precej.

Janez si je podprl glavo: »Kaj naj storim? Ali naj ostanem tu?«

»Dober nasvet je zdaj težaven. Morda no- vega napada ne bo spet tako kmalu. In da bi tako kmalu pri nas nastala fronta, se mi tudi ne zdi prav verjetno. Zaenkrat jaz še ne bi odšel. Saj se bo čez nekaj tednov videlo, ka- ko se bo nadaljevalo. Bežali bomo še zmeraj lahko. Nekaj drugega te bo pa bolj zanimalo — vidiš, in prav zaradi tega ne kaže bežati. Snoči so zastopniki delavcev sklenili, da bo- do zahtevali povišanje mezd, zaradi nevarnosti. Pravijo, da bomo zaslužili skoraj še enkrat toliko kakor doslej.«

»Saj to ne odtehta nevarnosti. Za denar mi

ni«, je odvrnil Janez, ki mu je bilo le do Zlate. »Veš, tako mi je danes, da bi rajši za- stonj delal doma, kakor pa tukaj za zlatni- ke.«

»Slabe volje si! Te bo že minilo«, ga je to- lažil Tone. »Zdaj pa hitro pojdiva, da bova v mlekarni še lahko zajtrkovala. Pol sedmih bo že!«

Oblekla sta se in šla. Jutro je bilo hladno in nekoliko megleno, — ali pa je bila ta me- gla ostanek dima, ki se je ponekod še zme- raj dvigal iz požganih poslopij.

Ko sta prišla v tovarno, sta takoj opazila, da tam ni tako kakor druge dni. Drugače pri- vodu ni bilo skoraj nikogar, danes pa se je gnetlo tu na stotine delavcev, ki so bili sicer zaposleni v največji stavbi jeklarne. Tu sta zvedela, da je poslopje skoraj čisto uničeno in da bosta morala z drugimi tovariši po- spravlјati razvaline.

»Nič prijetno delo«, je rekel Janez in po- gledal po široki cesti, kjer se je od daleč videl kup kadečih se zidov.

Ves dan sta morala z drugimi vred vihteti kramp. Padale so stene, ki so se nevarno ma- jale, razbiti stroji so se prikazovali izza ku- pov kamenja. Visoke peti so bile počrnele, za- sute. Čeprav so škropili ruševine, se je ven- dar kadilo, da jima je prah silil v grlo in ju dražil na kašelj. In vrh tega je bilo še hlad- no, da ju je zeblo, če sta le za trenutek odne- hala z delom.

Kar vesela sta bila, ko je zatrobila ura pe- to, da sta lahko odvrгла svoje orodje in se umila.

Zlata je res prišla s Hodnikovko k tovar- niškim vratom in sprejela Janeza s takim veseljem, da je kar pozabil na svoje težavno

delo. Se med potjo mu je pripovedovala, kaj vse je čez dan zvedela o večeršnjem napadu in nerodno mu je ponovila že prve francoske besede, ki se jih je mimo grede naučila.

Potem so šli vsi skupaj k Hodnikovim na večerjo.

Hrane takrat še ni pirmanjkovalo in tudi nič dražja ni bila kakor prej. Nekaj je k te- mu pripomogla zavednost ljudi, ki niso iz- rabljali stiske drugih, nekaj pa ukrepi obla- stev, ki so zavirala vsako dviganje cen.

Po večerji so se menili, kaj bi storili. Hod- nik — on je bil predelavec v jeklarni in nad petnajst let je že živel na Francoskem — je tudi svetoval Janezu, naj z Zlato še ne- kaj časa počakata. Saj bo ona pri njih kakor doma in pazili bodo nanjo.

»Ampak veš, Zlata, poročila se bova pa čimprej!« je dejal Janez z nasmehom.

»To se vama mudi!« je vzkliknila Hodni- kovka.

»Kaj nisva dosti dolgo čakala? Skoraj štiri leta se nisva videla!« je ugovarjala Zlata.

»O, stara, saj sva bila tudi midva tako ne- učakana. Si že pozabila, ker je dolgo tega?« je odvrnil Hodnik. »Najbolj prav imata, če napravita tako. Sicer pa pride vsak mesec sem naš duhovnik iz Pariza. Zelo dober člo- vek je. Prejšnji teden naju je obiskal. Ko pri- de spet, vaju pa lahko on poroči.«

Janezu je bilo tako najbolj prav, Zlati pa seveda tudi.

Po ulicah se je tedaj začelo kričanje. Raz- našalci so pritekli z večernimi listi in jih na ves glas ponujali. Nocoj so bili malo bolj poz- ni, ker je imel večerni vlak iz Pariza več zamude kakor pretekli dan.

(Dalje)

Kdor se od kajenja utrudi, naj ne kadi

Mnogo je kadilcev, ki mislijo, da se s kajenjem izpodbujajo k delu. Marsikdo si misli, da je prav dobro prižgati si cigareto, če je človek utrujen. Toda vsi ljudje niso enaki. Kar prenese ta, ne prenese drugi. V Ameriki so zdravniki ugotovili, da lahko povzroči kaja pri nekaterih ljudeh občutek silne utrujenosti. Dr. Segal je zdravil šest takih bolnikov. Kadili so dnevno po 10 do 45 cigaret in zmeraj so se počutili zelo izčrpane, utrujene. Nobeno zdravilo ni pomagalo, dokler jim ni prepovedal kaje.

Ta pojav so pojasnili drugi zdravniki. Nikotin učinkuje na krvni obtok. Zdravniki so dognali, da pri kaji cigaret toplota v prsih nekoliko pade. Kadilčeve roke in noge so nekoliko hladnejše nego ostalo telo. Obenem se pojavi v krvi več sladkorja. Pošiljajo ga v kri jetra. V jetrih je snov glikogen, ki se nabira tu kot zaloga iz zaužite hrane. Kadar človek dela, kadar učinkuje nanj kak strup, se glikogen v jetrih spremeni v sladkor, ta pa preide v kri, kjer daje telesu za delo in boj proti strupu potrebno moč.

Če zaužije človek malo opija ali drugega strupa, se takoj pojavi v krvi več sladkorja. Isto se zgodi tudi pri kaji, ker prihaja v telo nikotin, jetra pa brž pokličejo proti njemu sladkor iz glikogena. Prav to prihajanje slad-

korja na pomoč telesa nekaterih ljudi ne prenesejo dobro. To jim gre na živca. Zaloga glikogena in sladkorja se jim kmalu izčrpa in posledica tega je velika utrujenost.

Marsikateremu kadilcu ne diši več cigareta, če ga napade hripa. V tem primeru se zaloga glikogena izčrpa v boju proti hripavi. Tako telo nima več na razpolago glikogena v boju proti nikotinu in zato nastane telesni odpor proti tobaku.

O tem, v kakšni zvezi je kaja z utrujenostjo, je delal poskuse tudi raziskovalec Bamberg. Ugotovil je, da strastni kadilci v poznih popoldanskih urah, ko se je zaloga sladkorja v njihovem telesu že močno skrčila, niso več tako sposobni za delo kakor zmerajni kadilci ali nekadilci. Pri tem je čudno, da so strastni kadilci manj sposobni za duševno kakor za telesno delo. Če si torej kadilec in če začutiš kdaj čudno utrujenost, preizkusi to in prenehaj nekaj časa kaditi. Morda spadaš med ljudi, ki jih kaja utruja. Če misliš, da res moraš kaditi, si prižgi cigareto šele potem, ko si se dobro najedel. Tedaj imaš v telesu dovolj glikogena in ti nikotin ne more škodovati, kakor bi ti sicer. Če se pa že ne moreš premagati, če hočeš na vsak način kaditi tudi na prazen želodec, zaužij poprej vsaj kosček sladkorja.

Kako je sreča obiskala malega Tončka

Čim bolj se je bližal zadnji praznik Kristovega rojstva, tem bolj živo je postajalo v velikem mestu. Mraz in poledeneli pločniki niso prav nič ovirali življenja v velikih ulicah, kjer so bile največje trgovine. Očetje in matere so hodili po teh trgovinah in kupovali v njih igrače za svoje otroke. Nekateri so bili dobro oblečeni in zaviti v kožuhe, drugi pa so drhteli od mraza in se premirli stiskali k zidovom. Vsi so kupovali, nekateri cenejše reči, nekateri dražje, kakor je pač komu dovoljevala denarnica. In v trgovinah so imeli toliko raznih dobrot, da se marsikdo kar ni mogel odtrgati od njih, ali pa je odšel z žalostjo v srcu, ker svojim otrokom ni mogel kupiti tega, kar bi bil rad. Nikoli otroci ne bodo vedeli, kaj vse bi dali starši zanje in za njihovo veselje! Šele ko dorasejo, se tega nekoliko zavedo, toda takrat navadno nimajo več staršev, da bi jim mogli to ljubezen poplačati.

Tetka Mara, tako so jo imenovali na dvorišču, kjer je ves dan delala, je bila perica. Prijela je za roko svojega edinca Tončka in ga neki večer pred božičem odvedla v svetle ulice, kjer je bilo toliko trgovin. In s svojo hrupavo roko je morala kar trgati otoka od razkošnih izložb, kjer se je košatilo vse bogastvo velikega mesta. Časih sta obstala pred kakšno izložbo, kjer so bile razstavljene otroške igrače. »Naj otrok to vsaj vidi, ko ne more imeti«, si je rekla tetka Mara sama pri sebi. S široko razprtimi očmi je mali Tonček požiral kupe razstavljenih igrač. Tu so bili svinčeni vojaki, avtomobili, vlaki, ki so drveli po tirih, razne lutke, knjige z velikimi, pisanimi slikami, žoge, sploh vse mogoče.

»Mama, kupi mi tole!« je vzklikal neprestano mali Tonček in kazal razne igrače.

»Bom, otrok«, je odgovarjala mati, »toda zdaj pojdiva dalje. Videla bova še dosti lepših reči.«

Srce se ji je trgalo, ko je gledala, kako odhajajo ljudje iz trgovin, obloženi z velikimi zavetki. Otroci ni niti čutil, kako ga materina roka stiska kakor klešče. Saj je s pranjem zaslužila komaj toliko, da je s silo preživljala sebe in otroka. In Tonček ji je bil edini cilj v življenju. O, kako rada bi se bila poslovila od življenja, če ne bi imela tega ubogega otroka! Utrujenost, trpljenje in bedo, vse je pozabila v tistem trenutku, ko

si ga je pritisknila na prsi in mu šepnila: »Moj Tonček!« Tedaj je bila njena sreča brez konca. Vse je izginilo v njeni zavesti in strmela je v polni obrazek svojega sina in v njegove tako pametne oči. Takrat je pozabila na »krivice na zemlji«, kakor je imenovala svojo revščino in resnično hvaležna je bila usodi, da ji je dala tega otroka. O, saj ni bila nevoščljiva! Saj ni zavidala bogatim otrokom! Le nekaj jo je grizlo: zakaj njen Tonček ne more uživati božične sreče, kakor jo lahko uživajo drugi?

V veliki izložbi je nosil velik Božiček na ramenih in v rokah razne igrače in otroci so kakor zamaknjeni strmeli vanj, kakor bi čakali, da jim bo povedal, kaj je namenil njim. Tudi Tonček.

»Mamica, ali bo jutri tudi meni prinesel Božiček avto?« je vprašal premražen otrok svojo mater.

»Da, sinko. On ne pozabi nobenega pridnega otroka«, je odvrnila mati.

»Saj sem priden!« je hitro odvrnil otrok.

»Seveda si in zato ti bo Božiček prinesel, kar si najbolj želiš«, ga je tolažila tetka Mara.

Po glavi pa so se ji podile čudne misli, čisto brez zveze: »Moj bog, misli tudi na nas, siromake!« je ječalo v njeni duši kakor molitev.

Utrujena in prezeblja sta se potem vrnila praznih rok v svojo dvoriščno sobico. Mali Tonček je bil tako prevzet od vseh lepot, ki jih je po izložbah videl, da je vso noč sanjal o igračkah, ki mu jih je Božiček prinesel. Toliko jih je bilo, da ni vedel, kaj naj bi z njimi počel. Tetka Mara pa se je vso noč premetavala po postelji in skoraj ni mogla zatisniti očesa. In neprestano si je mislila: »Kaj naj dam svojemu ubogemu siromaku, ki ničesar nima?« Ne smem ga pustiti brez daru, če bi morala svojo poslednjo cunjo prodati.

Tisti dan pred svetim večerom je tetka Mara odnesla na staro kramo svoje poslednje malenkosti, ki so bile še nekaj vredne. Kakor bi jo bil kdo preganjal, je tavalala od trgovine do trgovine, toda za malenkostni znesek, ki ga je dobila, ni mogla kupiti ničesar, kar bi ji bilo všeč in kar bi bilo primeren dar za njenega Tončka. Ni se mogla odločiti. V eni največjih trgovin se je pome-

šala med množico in otipavala razne igrače. Božala jih je, kakor bi bile nekaj neizmerno dragocenega. V enem kotu je zagledala nekaj večji avto iz pločevine, ves pobarvan. Pritisnila si ga je na prsi in mislila, kako srečen bi bil njen Tonček, če bi ga imel. Ni opazila, kako jo je neprestano opazoval majhen človek, ki je spremljal z očmi njen slednji gib. To je bil uradnik v trgovini, ki je pazil, da v gneči ne bi kdo česa odnesel. Tetka Mara se mu je takoj zazdela sumljiva, ker je bila tako slabo oblečena.

V trenutku, ko je tetka Mara bog ve katerikrat že pritisknila avto na svoje prsi, je začutila, da ji je nekdo položil roko na ramo. Čeprav je bil ta dotik rahel in blag, vendar se je zdrznila in hitro položila avto nazaj na mizo. Obrnila je glavo in se preplašeno srečala s pogledom starega, lepo oblečenega gospoda. In gospod ji je prijazno rekel:

»Ali vam je ta avto všeč?«

»Da... ne...« je zajecljala tetka Mara.

»Samo gledala sem ga, nisem ga mislila vzeti.«

»Za koga ste pa hoteli kupiti to igračko?« jo je vprašal stari gospod z očetovskim nasmeškom.

»Za svojega sinka«, je odvrnila nekoliko pogumneje.

»Koliko let ima?«

»Pred nekaj dnevi je dopolnil šest«, je odvrnila tetka Mara.

»Pred nekaj dnevi šest let«, je sam pri sebi šepnil stari gospod. »In kako mu je ime?«

»Tonček, gospod.«

»Tonček«, je še bolj žalostno ponovil stari.

»Siromašni ste, kaj?«

»Perica sem, gospod, in komaj toliko zaslužim, da z otrokom živim«, je rekla tetka Mara in njene poštene oči so se uprle v neznanega gospoda.

»Oprostite mi, gospa, če vas bom prosil, da nesete v mojem imenu nekaj reči vašemu malemu Tončku«, je proseče rekel stari.

»Zelo me boste osrečili.«

»Kako moram jaz kaj vzeti od vas, ko vas niti ne poznam?« je presenečena vprašala tetka Mara.

»To je zaradi nekega spomina, ki mi je zelo drag. Meni je pred dvema mesecema umrl edini vnuk, ki mu je bilo tudi Tonček ime. In tudi on bi bil pred nekaj dnevi dopolnil šesto leto. Bodite dobri z ubogim starcem, gospa, in ne odbijte mu prošnje!«

Tetka Mara se je zagledala v starčeve solzne oči.

In zgodil se je čudež. Stari gospod je bil neizprosno. Uboga žena je morala samo pogledati kakšno stvar in gospod jo je takoj kupil. Vse bi bila lahko vzela, česar bi se bila spomnila. Upirala se je, kolikor se je mogla, toda bogati gospod — nedvomno je moril biti zelo bogat — jo je tem bolj silil, čim bolj se je branila. »To je blaznost!« si je mislila tetka Mara. Komaj je odnesla s seboj vse zavitke, ki jih je bil stari gospod nabral. In še tisočak ji je stisnil v roko, da si kupi drv in vsega, kar ji manjka. Hitro je potem odšla domov in vse skrila, kolikor je vedela in znala.

Tonček je tisti večer dolgo bedel. Očistil je svoje raztrgane čevljičke in kar ni mogel zlestiti v posteljico. Potem je čez dolgo ležal in se v snu se je smehljajal. A zjutraj, ko se je zbudil in pogledal na mizo, se mu je zaiskril obraz. Na tleh so bili namestu njegovih starih čevljev nov. Na mizi pa je bila cela kopica igrač. Vse mogoče reči. In nova obleka, nova srajčka, nov suknjič — prav o tem je največkrat sanjal in si ga najbolj želel. Zunaj je snežilo, gosti kosmi so padali izpod neba, v sobi pa je bilo tako prijetno toplo kakor še nikoli.

Tetka Mara se je komaj premagala, da je niso posilile solze. Pritisknila si je sinčka na srce in mu šepnila: »Tonček, ali si zdaj srečen?«

In ko je popoldne prišel star gospod, je Tonček vprašal mamo:

»Kdo pa je ta striček, mama?«

»To je Božiček...«

Tonček je bil takrat še premajhen, da bi bil mogel slutiti, koliko dobrega mu bo še v poznejših letih storil njegov Božiček...

Martin Koren

Iz naših delavskih krajev

Mežica

9. marca se je vršil redni letni občni zbor naše podružnice NSZ v Mežici. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, veliko delo, ki ga je opravila naša strokovna organizacija NSZ pri mežiškem rudniku. Prvič smo v preteklem letu šli na volitve obratnih zapornikov in v Bratovsko skladnico s svojo samostojno listo. V letu 1940-41 je prenehalo absolutno gospodarjenje marksistov pri nas. NSZ ima po svojih zaupnikih tudi največ zaslug za izdatne draginske doklade, ki jih imamo pri nas. Večletna borba za plačani dopust je bila končno izvojevana in bomo leto uživati prve plačane dopuste. Navzoči tovariši so z veseljem vzeli vsa poročila na znanje in je bil soglasno izvoljen po večini stari odbor s tov. Mlakarjem na čelu. Spodbuden nagovor navzočim sta podala g. Pušenjak in tov. Zdravko Lasnik, ki nam je podal nekaj besed o potrebi narodne zavesti. Delavstvo pri nas se vedno bolj in bolj oklepa NSZ, ker vidi v njej garancijo za izboljšanje svojega socialnega položaja.

V nekem »delavskem« glasilu smo čitali, da ni pri nas nobene potrebe za ustanovitve konzuma in po gospodarski osamosvojitvi delavstva, ker imamo itak delavske konzume in tudi privatnih trgovcev baje ne manjka.

Ze svoj čas smo omenili na tem mestu, da obratuje naš rudnik že preko 100 let. V tem času so bili pri nas razni delavski voditelji, brez volje in smisla, da bi organizirali in koristili skupnim interesom delavstva. Če bi imeli ti gospodje v minulih 30 letih, ko so imeli odločilno moč, vsaj nekaj smisla in volje za pozitivno delo, bi stal v naših rudarskih krajih že skromen »Rudarski domek«, torej nekaj vidnega, kar bi nas spominjalo njihovega dela. V pretekli zgodovini smo doživeli polome vseh njihovih ustanov in je rudar svoj zaupani jim denar izgubil.

Pri nas obstajajo res neke vrste delavski konzumi, vsaj take naslove imajo; toda v njih ne vidimo nič delavskega in ni nobene razlike v cenah med njimi in med privatno trgovino. Ustanovitev delavskih konzumov bi morala biti regulator privatni trgovini in ščititi delavca pred izkoriščanjem. Vsled znanih razmer so cene v naših konzumih skoro vedno višje, kakor pa v zasebnih trgovinah; zato nima delavstvo od takih konzumov nobenega dobička.

Pri svoječasnih predlogih, da naj se ustanovi »rudniški konzum« smo imeli v mislih »nabavljalno zadrugo mežiških rudarjev in nameščencev«, v današnjih časih igrajo zadruge veliko gospodarsko vlogo in bi taka zadruga nudila za naše razmere najboljše jamstvo za uspeh in dobrobit vsemu našemu rudarskemu okraju. Potom nabavljalne zadruge, pri kateri bi sodelovalo vse delavstvo in nameščenci, bi prišli končno do popolne gospodarske osamosvojitve. Mi imamo v mislih zadrugo, ustanovljeno na strogo gospodarskih načelih s sodelovanjem delodajalca, ki naj bi nudil zadrugi dolgoročno posojilo potom amortizacije. Po takšni poti bo prišlo delavstvo do resnične osamosvojitve in razbremenitve. V našem obmejnem kotu vlada največja draginja. Edino zdravilo tej bolezni je ustanovitev nabavljalne zadruge; kajti le gospodarsko zaščiteno delavstvo more kljubovati vsem neprilikam in pomagati samemu sebi.

Maribor

Podružnica NSZ je imela v preteklem tednu dve prireditvi. Dramatski odsek je uprizoril v Narodnem domu Stankarjevo dramo »Prevara« v režiji g. avtorja. Pri igri so sodelovali samo mladi igralci, ki so skoraj vsi šele prvič nastopili. Režiserju g. Stankarju je uspelo prikazati svoje delo v popolni dovršenosti, za kar ga je publika nagradila z velikim aplavzom. Mladi igralci vsi iz naših vrst pa so pokazali, kaj zmorejo.

V nedeljo bo vojaška predstava Stankarjeve »Prevara«, pri čemer bo tudi Maribor manifestiral za vojsko in domovino.

V soboto zvečer se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma koncert, na katerem so prvič nastopili mali tamburaši pod vodstvom tov. Smonig Zmaga. S svojimi izvajanjmi so se publiki tako prikupili, da so morali nekatere komade večkrat ponoviti. Poleg tamburašev je na koncertu prvič nastopila in zapela nekaj narodnih pesmi podpredsednica NSZ tov. Cee Josipina, ki je s svojim mehkim sopranom takoj osvojila vso publiko. Želeli bi, da bi tov. Cee pokazala svoje možnosti tudi ostali javnosti. S prav velikim aplavzom je publika nagradila tov. Vozlja iz Ljubljane, ki jo je s svojimi kupleti odlično zabaval.

Naš prosvetni odsek naj si izgradi svoj stalni delavski oder in ustanovi glazbeni odsek, h katerima naj pritegne tudi ostalo delavstvo. Vsem, ki so pri teh prireditvah sodelovali, želimo pri bodočem delu čim večjega uspeha.

Kljub dovozu nekaj količin tekstilnih surovin je delo v tekstilnih tovarnah še vedno na mrtvi točki. Nekoliko je delavstvo olajšala njegovo bedno življenje letošnja zgodnja pomlad in ga rešila zmrzovanja v nezakurjenih stanovanjih. Beda pa je kljub temu pri tekstilnem delavstvu še vedno velika in si iz vsega srca želi primerne in stalnega zaslužka.

Žriav-Črna

Na občnem zboru podružnice NSZ, ki je bil v nedeljo 9. marca 1941, so bila podana vsa potrebna poročila o delovanju podružnice v preteklem letu. Iz poročila predsednika je bilo razvidno, da se je delo organizacije oživilo. Delavski zaupniki so reševali svoje naloge v popolno zadovoljstvo, saj smo si priborili plačan dopust pri podjetju in uredili draginske doklade v taki meri, da si jih lahko vzamejo za vzgled druga podjetja, posebno taka, ki jih opravljajo tujci.

Iz poročil tajnika, blagajnika in revizorjev smo slišali, da so svoje funkcije izvršili v popolno zadovoljstvo.

Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika tov. Rudolf Rošar. Članstvo mu je ponovno zaupalo to važno funkcijo v dobri veri in trdnem prepričanju, da bo tudi v bodoče vodil organizacijo tako uspešno kakor do sedaj, saj je bilo njegovo delo povsod viden dokaz požrtvovalnosti. Tudi ostali funkcionarji in ostali odborniki so z majhnimi spremembami še stari. Prepričani smo, da bo šlo članstvo celokupnemu odboru ob vseh prilikah na roko in da bo mogel odbor v bodoče pokazati še boljše uspehe.

Decembra lanskega leta je bil ustanovljen »šahovski odsek NSZ«, v katerem sodelujejo predvsem mladi fantje, ki kažejo za to pretepo igro prav posebno zanimanje. Odsek je že prišel z igranjem turnirja. Članstvo NSZ podpira ta odsek z vsemi možnostmi in je na občnem zboru zbralo 79 din, s katerimi naj odsek kupi nagrado. Vodstvo tega odseka je prevzel s strani podružnice tov. Ivan Selišnik, ki se vsem, kateri so sodelovali pri turnirju, najlepše zahvaljuje!

Kranj

Redni letni občni zbor podružnice NSZ bo v nedeljo, 23. marca 1941, ob 9.30 dopoldne v bivši kavarni Narodnega doma v Kranju. Udeležite se občnega zbora, kjer boste slišali poročilo o uspešnem delu podružnice v Kranju.

Delavci, dvignimo glave, ker naše delo je pošteno!
Ziri

Podružnica NSZ priredi v nedeljo 23. marca 1941. popoldne predavanje o gospodarskem in socialnem položaju Jugoslavije. Predaval bo tovariš Rupnik iz Ljubljane.

Lakota na Dodekanezu

Angleška poročila trdijo, da se italjansko otočje z južnovzhodnem delu Egejskega morja, ki nosi skupno ime Dodekanez, ne bo moglo več dolgo držati, če bodo razmere še naprej takšne, kakor so danes, ko je to otočje tako rekoč odrezano od ostalega sveta in zato ljudje tam trpe veliko pomanjkanje.

Trideset ljudi z Dodekaneza, med njimi je osem žensk, je prišlo po neki angleški vesti iz svoje domovine naravnost v Atene. Bili so telesno čisto izčrpani. Na njihovih obrazih se je bralo pomanjkanje, ki so ga morali prestatiti na svojih otokih. Zbežali so z ribiškimi ladjami, pri čemer so z zvijačo preslepili italijanska oblastva, da so jih pustila pri miru. Vedli so se, kakor bi se bili odpravljali na ribji lov. Tako se jim je posrečilo pripluti v turške vode in v vode okoli otoka Samosa, kamor so prišli že 2. februarja. Ti ubežniki so pripovedovali o položaju na Dodekaniških otokih med drugim tudi tole:

Ljudje trpe tam hudo lakoto. Vsaka družina dobi ne glede na to, koliko članov ima, na dan 150 gramov moke, 120 gramov posušene zelenjave, 100 gramov riža na teden in 100 gramov olja na mesec. Sladkorja kave in mesa skoro ni mogoče dobiti. Petroleja, ki pri razsvetljavi edino pride v poštev, dobi vsaka družina po 250 gramov (približno četrt litra) na mesec. To je količina, ki nikakor ne zadostuje, in so ljudje na teh otokih zato obsojeni skoro na večno temo. Poleg tega razsajajo tam tudi razne nalezljive bolezni, zlasti tiste, ki jih raznaša mrčes. Mnogo žensk in otrok pomrje od onemoglosti. Lakota pa ne tare samo prebivalstva, tem-

Francija potrebuje pšenico

Francoski minister za preskrbo Achard je nedavno izjavil dopisniku ameriške agencije »United Press«, da se zaloge pšenice v nezasednih krajih Francije hitro krčijo in je nadaljeval: »Če se nam v prihodnjih tednih ne posreči dobiti 500.000 do 600.000 ton pšenice iz Amerike, bodo morali francoski peki zapreti svoje obrate najpozneje 15. aprila. Tola količina pšenice nam je nujno potrebna, da za silo pretolčemo čas do nove žetve...«

Francoska vlada v Vichyju bo primorana še skrbeti obroke kruha. Hkratu namerava odrediti zaporo vseh slaščičarn, da bi se na ta način preprečila poraba moke v namene, ki imajo malo opravka z vsakdanim kruhom.

Vlada se je nekaj časa zanašala tudi na to, da bo dobila nekaj živil, zlasti pšenice, iz svojih afriških kolonij. Toda razmere so se spremenile tudi v Afriki, ki je postala v novem času bojišče. Tudi tam je nastalo pomanjkanje. Pomoč s črne celine je torej izključena. Zato je vlada poskusila nekaj drugega: dobiti nekaj pšenice ali moke iz zasedene Francije. Toda doživela je razočaranje. Prometne razmere v Franciji so namreč takšne, da ne dopuščajo nobenega upanja, da bi dobil nezasedeni del dežele živila z zasedenega ozemlja.

Francoski živinorejci nimajo dovolj krme za živino, zato vse vprek prodajajo goved za zakol. Kam lahko privede to, ni treba razlagati. Zato je vlada poskrbela, da se klanje živali zaenkrat omeji samo na svinje, koze, ovce in konje. Krave mlekarice se ne smejo prodajati mesarjem, ker bi v tem primeru lahko ostali otroci brez mleka. Po zadnjih vestih ameriška pomoč v živilih že prihaja.

KRŠKO. (Smrtna kosa). Na ljubljanski postaji se je nedavno ponesrečil 76letni trgovec, gostilničar in posestnik g. Alojzij Gorenc od Sv. Duha nad Krškimi. Pripeljali so ga takoj v ljubljansko bolnišnico, kjer je kljub skrbni negi umrl. Domači so poskrbeli za njegov prevoz v domači kraj, kjer so ga pokopali ob velikem udeležbi znancev in prijateljev na domačem pokopališču. Pogreb je pokazal kako priljubljen je bil pokojni Gorenc. Pokojnik je bil vseskozi narodno zaveden in napreden mož. Bodi mu blag spomin, žalujočim svojcem naše sožalje!

RADIO

Ljubljana

od 23. marca do 29. marca.

Nedelja, 23. marca: 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Tamburški orkester. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Češke narodne (plošče). — 9.30: Komorni trio: Ivačić (viola), Gregorc (klarinet), Svetel (klavir). — 10.15: Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10.30: Prenos cerkvene glasbe iz cerkve sv. Cirila in Metoda. — 11.00: Za krajši čas (plošče). — 11.45: Akademski pevski kvintet bo pel pesmi v Kramarjevi harmonizaciji. — 12.30: Objave, poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Nedeljski koncert (Ivan Rueh in radijski orkester, dirigent Sijanec). — 17.00: Kmetijska ura: Ovir v zadrugi organizaciji našega kmeta (Ludvik Puš). — 17.30: Operetna glasba (plošče). — 18.15: Narodne pesmi bo pela Poldka Zupanova (s harmoniko jo bo spremljal Avgust Stanko). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Slovenska ura: Ob 50letnici »Amerikanskega Slovenca«. »Naši iz Amerike pojo in govorijo«. Družabni večer v Calumetu. Rokopis sestavil Joze Schweiger. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. Sodelovali bodo Fantje na vasi in Mandolinistični kvartet. — 20.30: Koncert operne glasbe (Milica Polajnarjeva, Andrej Jarc in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz Nebotičnika.

Ponedeljek, 24. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Bolgarska glasba (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 14.30: Za razvedrilo (radijski orkester). — 16.10: Dnevno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18.30: Plošče. — 18.40: Naša sestra našega predavstva. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Zagreb govori. — 19.40: Plošče. — 19.50: Deset minut zabave (Fran Lipan). — 20.00: Prenos iz Zagreba: Svetni koncert Zagrebske imamo (dirigent Kresimir Baranovic). — 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 25. marca: 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Verski govor (Joze Jagodic). — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve. — 10.00: Naš zeno, to dobo (plošče po željah). — 10.40: Kmetijski trio. — 11.00: Koncert pevskega zbora državnega učiteljskega. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Veseli zvoki (radijski orkester). — 17.00: Kmetijska ura: Kako pridemo zelenjad za dom (inz. Ciril Jeguc). — 17.30: Cetrtaški duet (Gracner). — 18.15: Materina pot. Po Andersenu za radio napisal France Kunstelj. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Slovensko gledališče in vzajemnost med Hrvati in Srbi (Fran Govekar). — 19.40: Praznični koncert (Adolf Zupan in radijski orkester). — 21.00: Plošče. — 21.15: Cimermanov kvartet. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Resna orkestrina glasba (plošče).

Sreda, 26. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan večer veselih zvokov. — 12.00: Pisana šara (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Klavirski koncert. Škerjanc: Preludiji in nokturni (izvajala bo prof. Silva Hrašovec). — 14.00: Poročila. — 17.30: Mojstri harmonike (plošče). — 17.45: Mladinska ura: a) Mirko Zor: Delaj z nami. b) Dijaška oddaja. — 18.40: Različni značaji glede na čustva (dr. Stanko Gogala). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Vojaška oddaja. — 19.40: Plošče. — 20.00: Koncert zbora Glasbene Matice (vmes predavanje ravnatelja Mahkote). — 21.00: Reproduciran koncert simfonične glasbe (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila.

Cetrtek, 27. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 12.00: Instrumentalni solisti (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Salonski orkester (Petrič). — 14.00: Poročila. — 17.30: Radijski orkester. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura: Beograd govori. — 19.40: Plošče. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Večerni koncert (radijski orkester). — 21.00: Osterčeva skladačelska ura (Tončka Suštar-Maroltova, Srečko Dražil, Feliks Moravec, Ivan Žižmond in Marta Osterc-Valjalova). — 22.00: Napovedi, poročila.

Petek, 28. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 11.00: Šolska ura: Slovenski prirodnoslovci, II. del (prof. Rafael Bačar). — 12.00: Naši kraji (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Koncert slovanske glasbe (radijski orkester). — 14.00: Poročila. — 17.30: Pevski koncert narodnih in umetnih pesmi (pela bo Stefka Korenčanova in na citrah bo igral Vilko Skok). — 18.10: Ženska ura: Bolniško in starostno

zavarovanje uslužbencev (Poncova). — 18.30: Plošče. — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.25: Nilska delta — vrata Egipta (dr. Valter Bohinjec). — 19.40: Plošče. — 19.50: Obisk obmejnih gora (Ljubo Tiplič). — 20.00: Naši operni pevci (plošče). — 20.30: Večerni koncert (Ksenija Kušjeva in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 29. marca: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 12.00: Kar brez napovedi plošče hite. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14.00: Poročila. — 17.00: Otroška ura: Trije potepini (članice Narodnega gledališča). — 17.30: Pravljinski svet (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). — 18.40: Kdo je obveznik pasivne zaštite in kake pravice in dolžnosti ima (Andrej Grasselli, višji komisar). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Drobiž (plošče). — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: »Sušcu v slovo in pomladi nasproti!« Pisan glasbeni večer: godba, petje, šale. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna (plošče).

Največje vrednote

našega naroda

Ce zna kak narod ceniti vrednost miru, potem jo gotovo zna naš narod, ki je bil v zgodovini od vseh evropskih narodov te dobrine najmanj deležen. Zla usoda je hotela, da je bila vsa naša zgodovina ena sama velika, krvava in neprestana borba za najosnovnejše človeške in narodne pravice. V eni roki je držal naš narod puško, v drugi plug, pa naj je branil svoje pravice na svojem življenjskem prostoru pred Azijo ali pred prosvetljeno Evropo. Skoro nobena pravica nam ni bila priznana zaradi pravice ali poklonjena kot milost. Vse, kar smo dosegli, je bilo plod naše nezlomljive pravične borbe, v kateri je nenaklonjena usoda preizkušala našo življenjsko silo z najhujšimi udarci. Ko se je Cankar ozrl na pragu narodne svobode nazaj v sužnost, je dejal: »Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo, smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeku veličastno vstajenje«. Naša pot v svobodo je bila taka, da bi je marsikateri drugi narod ne zmoget.

Skrivnostni vir neizčrpnih sil, ki niso dopustile da bi naš narod klonil v stoletnih naporih, žrtvah in trpljenju in se predal ponižujoči sužnosti, so bili najvišji ideali časti, pravice in svobode, ki so oblikovali naš pojem življenja in dolžnosti.

Čast, pravica in svoboda so bile našemu narodu tiste najvišje dobrine, ki dajejo smisel življenju in ki so vredne vsake žrtve, da se priborijo ali ohranijo. Mir, življenje in imetje so tudi dobrine, toda nikdar ni naš narod štedil s temi dobrinami na škodo narodne časti, pravice in svobode, ki so mu bile zmeraj najvišje dobrine.

Redki narodi tako pojmujejo vrednote in dolžnosti. Kar črpajo mnogi drugi narodi iz bajeslovja, črpa naš narod iz svoje zgodovine. Naši junaki, žrtve in borbe niso iz pravljic. Če zre naš narod z dostojanstvenim mirom in samozavestno v lice zdajšnjim usodnim dogodkom in razvoju v svetu, se pri tem opira na svojo veliko preteklost. Zdajšnjost ali prihodnost nas ne bosta našli drugačnih, kakor smo bili v preteklosti, ako bi zle sile spet hotele preizkusiti naš pojem narodne časti, pravice in svobode, ki jih bomo zmeraj in proti vsakomur branili z vsemi sredstvi kot svoje najdražje premoženje.

V zdajšnjem velikem boju v svetu smo se odločili za mir in nevtralnost, toda ne za vsako ceno. Naš narod ima svojo lestev dobrin. Manjšo je zmeraj voljan žrtvovati večji dobrini, ako je ta ogrožena. Mir ni na tej lestvi na najvišji stopnji, zato pojma miru za vsako ceno ne poznamo. Poznamo samo pojem

miru v časti in pravici. Smo za mir, dokler niso ogrožene naše narodne pravice, med katerimi so čast, popolna svoboda in nedotakljivost državnega ozemlja na prvem mestu. Teh dobrin nismo voljni žrtvovati kakih ponižujoči miroljubnosti, ki bi bila nevredna naše preteklosti. To so nedvoumno povedali vsem in vsakomur vrhovni čuvarki teh dobrin kot glasniki duha in volje strnjene našega naroda.

To so pogoji našega miru in nevtralnosti. Kdor nas je drugače razumel, se je motil. Kdor želi naš mir, mora spoštovati vse tisto, kar nam je dražje od miru. To velja za zdaj in za bodoče. Kdor koli bo krojil bodočo Evropo, naj ve: Ne bo miru, ako bo v kakršnem koli novem redu jugoslovanski narod ponižan v svoji časti in okrnjen v svoji pravici. Čeprav želi naš narod bolj kakor katerikoli drug narod uživati blagor miru, ker je bil te dobrine po volji drugih najmanj deležen, vendar je voljan rajši nadaljevati svojo južnoško borbo do resničnega miru, kakor pa zatajiti svojo čast in pravico. Naša zla preteklost nas ne more omajati v tem trdnem sklepu. Ona nas kliče k veličastni dolžnosti, ki izhaja iz našega pojmovanja časti, pravice, svobode in življenja. Vsakdo naj ve, da smisel stoletnih borb in žrtv ni bil ta, da bi svojo svobodo uživali le dvajset let.

ZABNICA (Smrtna koša). Te dni je premil uglehni posestnik g. Matevž Kuralt, star šele 58 let. Pokojnik je bil poštenjak od nog do glave, priden ko mravlja in vnet za napredek vasi, ki slovi po svoji naprednosti. Bil je odločen narodnjak in naprednjak. Ranjki je bil dolga leta blagajnik žabniške Mlekarske zadruge in predsednik nadzornega odbora v domači Hranilnici in posojilnici. Zlasti pa mu je bila pri srcu Narodna čitalnica, kjer je delal s posebno požrtvovalnostjo in ljubeznijo. Član in podpornik pa je bil tudi pri mnogih drugih združenjih. Zato ni čudno, da je imel pogreb, kakršni so v Žabnici redki. Vsa vas se je uvrstila v žalni sprevod. Med mnogimi venci so nosili tudi krasen venec Narodne čitalnice. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega šolski upravitelj g. Anton Vidic. Pokojniku bomo ohranili časten spomin. Njegovim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

GORNJI GRAD. Tukajšnji davčni pripravnik g. Lilleg Anton je napredoval za pomožnega davkarja v IX. položajni skupini. Čestitamo!